

Neprehliadať človeka

Pápež František
odpovedá na otázky
mladých ľudí
z buenosaireskej faveley
str. 4

Evanjelium života

Pred dvadsiatimi
rokmi vyšla encyklika
sv. Jána Pavla II.
Evangelium vitae
str. 7

Dve tváre Andyho

Andy Warhol bol
nábožensky založený
človek, ale pred
verejnosťou to tajil
str. 10

Plače, lebo neplačem

Vždy sa nájde nejaký babrák, ktorý nie je nikdy s ničím spokojný! Ako tá babička z Blokových *Dvanástich*: „Na čo taký plagát? Koľko by vyšlo z toho plátenka onuciek pre deti...“

To bolo osláv, volaní na slávu, transparentov..., keď človek po prvý raz opustil Zem a navštívil vesmír! A keď urobil „malý krok pre človeka, ale veľký skok pre ľudstvo“, laudácii na človekovu genialitu nemali konca. Ale, prirodzene, musel prísť nejaký dobrák, čo do oslavného hurhaja ľudského triumfu vytiahol trochu trpký hlas Alberta Schweitzera: Ľudstvo aj tak nebude šťastnejšie.

Veru, vždy sa ktosi nájde, kto vie poukaziť slávnosť. Veď aj vtedy, takmer pred dvetisíc rokmi, sa konečne zdalo, že Ježiš nastúpil na triumfálnu cestu. Scéna ako z veľkofilmu: Sprievod sa ubera hore kopcom, Ježiš si vykračuje na cupkajúcom oslíkovi, cesta je pokrytá plášťami a ratolesťami, dav kričí *Hosanna*! Zdá sa, že triumf je istý, najmä po tom, čo Ježiš zahriakne farizejov, prvých kaziteľov veľkej parády: „Ak budú oni mlčať, budú kričať kamene“ (Lk 19, 39). Všetko je zachránené, slávnosť môže pokračovať! Kamera sníma šťastné tváre apoštolov, jasajúci dav. Scenár triumfu sa začína naplňať. Strih na úchvatnú panorámu Jeruzalema. Obnovený chrám, paláce a do toho neúfajujúce *Hosanna*!...

A zrazu – šok! Zdesený kameraman sníma Ježiša ako zosadá z oslíka, pozerá sa na mesto, opiera si lakť o nejaký múrik, vkladá si hlavu do dlaní – a rozplače sa... Úžasný scenár triumfu je v troskách! Namiesto predpokladaného údivu – plač.

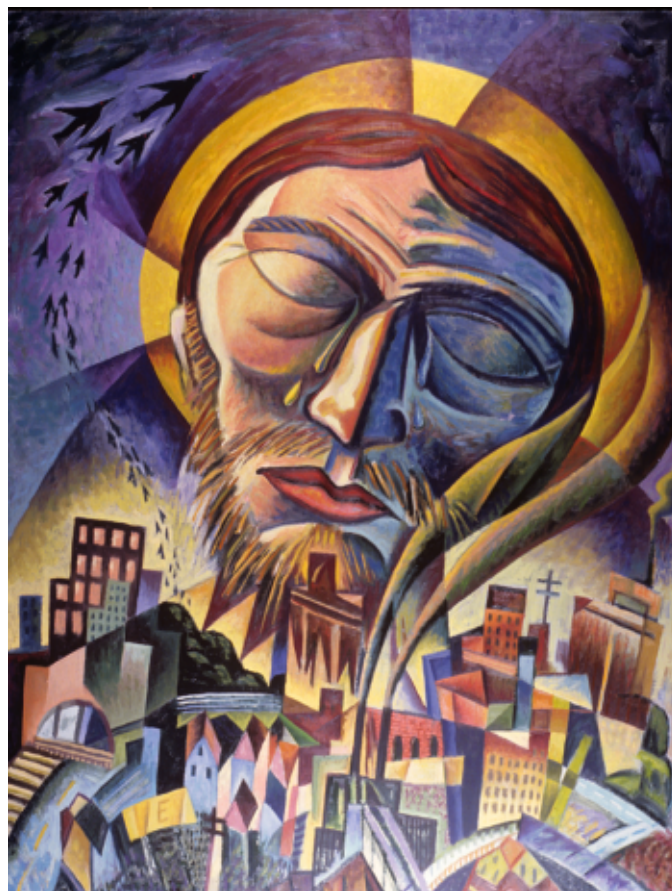
„Je vždy trápne vidieť plakať muža. A tu dokonca plače Boh. A vec sa stáva hroznou,“ konštatuje Alessandro Pronzato. Taliansky básnik Marie David Maria Turoldo ide ešte ďalej: „Jeruzalemské kamene sa v ten deň mrazivo potili.“

Vždy sa nájde niekto, kto pokazí slávnosť. Ale prečo práve Boh? Čo mu to len prišlo na um pustiť sa do plaču v čase svojho triumfu?

Nehľadáme odpoveď u rôznych, aj keď múdrych exegetov. Medzi nami – sú to akademici, ktorí musia mať všetko doložené, potvrdené, zdokumentované. My si nalejme čistého vína: Dôvod Ježišovho plaču je prostý. Plače, pretože **ja** neplačem. Plače namiesto mňa.

Plače nad mojim triumfalistickým kresťanstvom, v ktorom je viac zdať sa ako byť, viac zvyku ako viery, viac almužien ako lásky, viac vecí ako ľudí... Plače, pretože v mojom kresťanstve niet dostatok miesta pre jediného, ktorý je hodný oslavy.

Vždy sa nájde nejaký babrák, ktorý pokazí slávnosť, kto dokonca zaleje potom aj kamene. No ja som rozplakal Boha...

James B. Janknegt: *Trpiteľ*

Aspoň, že som si to uvedomil. Teraz ide o to, aby som nepremárnil tie sväté slzy. Nie, netreba ich zotrieť vreckovkou, ale zahodením slavobrán, girland, oslavných zástav a hesiel medzi nepotrebné haraburdie. Dovoliť oným „jeruzalemským“ slzám, aby rozleptali moje akože istoty, akože dobré svedomie.

A konečne sa rozplakať nad vlastným babráctvom...

PAVOL PRIKRYL

Myšlienka čísla:

*Nežiš Kristus je Boh, ku ktorému sa prichádza bez pýchy
a pred ktorým sa človek skláňa bez zúfalstva.*

Blaise Pascal

Pred dvomi rokmi sa stal pápežom buenosaireský arcibiskup Jorge Mario Bergolio, SJ

Deň, keď som sa stal pápežom

Dlhý, takmer poldruha hodiny trvajúci rozhovor poskytol pápež František mexickej novinárke Valentine Alazrakiovej z mexickej TV stanice Televisa. Rozhovor sa v Mexiku vysielal 12. marca, v predvečer druhého výročia Františkovo pontifikátu. Uverejňujeme jemne upravenú časť, v ktorej Svätý Otec opisuje priebeh konkláve, ako ho prežil on, ako aj jeho názory na svojho predchodcu Benedikta XVI. a na možno skorú budúcnosť.

Všetko bolo veľmi prosté. Prišiel som do Vatikánu s malým kufrom, pretože som počítal s tým, že pápež by nezačínal pontifikát vo Svätom týždni. Preto som mohol pokojne odísť a vrátiť sa do Buenos Aires na Kvetnú nedeľu. Nechal som homíliu pripravenú na písacom stole a odišiel s najnevyhnutnejšími vecami na tých pár dní, ktoré, ako som predpokladal, budú stačiť na veľmi krátke konkláve. Mal som otvorenú spiatocnú letenku. Bol som zaistený. Okrem toho som nebol na nijakom zozname papabili, vďaka Bohu, a vôbec mi to neprišlo na myseľ. V tom chcem byť úprimný, aby som predišiel výmyslom a bájkam. Na stávkach v Londýne som bol myslím na 42. alebo 46. mieste. Môj známy zo sympatie staval na mňa a vyšlo mu to veľmi dobre...

KONKLÁVE

V sobotu pred zvolením som bol na obede u svojho priateľa kardinála Javiera Lozana Barragána a sestrička Estela mi povedala: „*Eminencia, keď vás urobia pápežom, pozvete nás na obed hore, však?*“

A tak sa začalo konkláve. Novinári hovorili, že som bol nanajvýš *kingmaker*, to znamená voliteľ, významný voliteľ, ktorý by mal na niekoho ukázať. Bol som pokojný.

Prvé hlasovanie bolo v utorok večer, druhé v stredu dopoludnia, tretie pred

obedom. Fenomén hlasovania je vždy zaujímavý, nielen pri konkláve. Sú silní kandidáti, ale aj mnoho ľudí, ktorí nevedia, koho voliť. Vyberiem si náhodne šesť, sedem mien, hlasujem, a potom uvidím, čo sa stane a rozhodnem sa... Je to také provizórium. To sa deje pri hlasovaní vo veľkých skupinách. Dostal som teda pár hlasov, ale len tak náhodne. Ono dopoludnie sa v podstate nič nestalo.

Potom sa začalo diať čosi podivné. Pri obede sa ma pýtali na moje zdravie a podobne. A keď sme sa dopoludnia vrátili do Sixtínskej kaplnky, už bolo hotovo. Po dvoch hlasovaniach už bolo všetko hotové. Pre mňa to bolo tiež prekvapenie.

ZVOLENIE

Pri prvom z odpoludňajších hlasovaní, keď som pomaly začínal chápať, že to pre mňa môže byť nezvratná situácia, vedľa mňa sedel kardinál Cláudio Hummes, priateľ, veľký človek, ktorý je v svojom veku delegátom biskupskej konferencie pre Amazóniu a je pastoračne veľmi činný. Neustále sa ku mne nakláňal a hovoril mi: „*Nerob si starosti, je to dielo Ducha Svätého.*“ Rozveselovalo ma to.

Keď pri druhom hlasovaní sa dosiahli dve tretiny hlasov, spustil sa potlesk ako na záver každého konkláve. Potom bolo skrutínium. Kardinál Hummes ma pobožkal a povedal mi, aby som neza-

búdal na chudobných. Táto veta mi krúžila hlavou, až ma dovedla k voľbe mena. V priebehu hlasovania som sa modlil ruženec, pretože sa zvyknem modliť sa tri ružence denne, a pociťoval som nesmierny pokoj, až k nevedomiu. Tento pokoj pre mňa bol znamením, že si to Boh tak prial. Dodnes som o tento pokoj neprišiel. Je to čosi vo vnútri, akýsi darček.

POŽEHNANIE

Ani neviem, čo som potom robil. Povedali mi, aby som vstal. Nevie, či mi dali predniesť prísahu, nespomínam si. Bol som plný pokoja. Šiel som si prezliecť reverendu a keď som vyšiel, zamieril som najskôr za kardinálom Diazom, ktorý bol na vozičku, a potom som pozdravil ostatných kardinálov. Nato som požiadal rímskeho vikára a kardinála Hummesa, aby ma odprevadili na lodžiu Vatikánskej baziliky, čo protokol nepredpokladal. Nič som o ňom nevedel, robil som si po svojom. Tu sa tuším začali problémy s mojím protokolom...

Zatiaľ čo kardinál Tauran ohlasoval meno nového pápeža, šli sme sa modliť do Pavlovej kaplnky. Keď som vyšiel von, nevedel som, čo mám povedať. To, čo nasledovalo, ste už všetci videli.

Hlboko som cítil, že služobník potrebuje Božie požehnanie, ale aj požehnanie svojho ľudu. Neodvážil som sa prosieť ľud o to, aby mi požehnal. Jed-

» »

noducho som povedal: „Modlite sa, aby mi vašim prostredníctvom Boh požehnal.“ Všetko zo mňa vyšlo spontánne, aj modlitba za Benedikta XVI. Hovoril som bez toho aby, som si čo pripravil, prišlo to samo.

To bol deň, keď som sa stal pápežom. Raz sa to stalo, a potom sa už musí ísť.

LIPNEM NA DOMOVE

V Buenos Aires som sa často túlal, pohyboval som sa medzi farnosťami. Stojí ma to teraz trochu námahy, aby som sa toho vzdal, ale je možné zvyknúť si a nájsť nejaký spôsob, ako chodiť svetom – trebárs cez telefón...

Som veľmi pripútaný k domovu. Je to moja neuróza. Mojm spôsobom bytia je to, že lipnem na domove. A preto bývam v Dome sv. Marty. Veľmi mi to pomáha. Sú tu ľudia. Tam hore by som nevydržal. Nie preto, lebo by tam bol luxus, ako niekto povedal. Tam nie je luxusné bývanie. Je len veľké. Nezniesol by som však samotú. To, že tu prichádzam do refektára, kde je veľa ľudí, slúžim tu omše, na ktoré prichádzajú štyri razy v týždni ľudia z vonku, z farností, mi dodáva trochu duchovného blahobytu. Veľmi sa mi tu páči.

KRÁTKY PONTIFIKÁT?

Mám pocit, že môj pontifikát bude krátky, štyri či päť rokov, neviem, mož-

Kardinál Bergolio kráča na konkláve

no len dva alebo tri. Dva roky však už ubehli...

Je to akýsi vágny pocit. Je to možno ako psychológia hazardného hráča, ktorý sám sebe presvedčí, že prehrá, aby si nerobil ilúzie, a keď vyhrá, je rád. Nevie... Mám však taký pocit, že ma tu Boh umiestnil iba na krátky čas. Ale je to len pocit. Nič viac. Nechávam teda stále otvorené možnosti... Myslím si, že Benedikt veľmi odvážne otvoril

dvere emeritným pápežom. Netreba ich považovať za výnimku, ale za inštitúciu. Možno bude jediný na mnohé roky, možno bude vôbec jediný. Ale inštitucionálne sú dvere otvorené.

Dnes už emeritný pápež nie je niečo divné. Prijímam Benediktovu ideu. Videl som ho nedávno na konzistóriu. Bol šťastný a spokojný. Všetkými rešpektovaný. Chodím za ním, niekedy zatelefonojem. Ako som povedal, je to niečo, ako mať doma múdreho starca. Možno ho požiadať o radu. Spomínam si na 23. marca minulého roku v Castel Gandolfo, kde som cítil, ako by bol mojím ocom, ktorý ma vedie, učí a usádza. Bol hostiteľom i hosťom v tom najľudskejšom zmysle slova.

Je lojálny až k smrti. Nevie, či si pamätáte, keď sme sa zdravili s Benediktom 28. februára v Klementínskej sále, tak povedal: „Tu medzi vami, v kolégiu kardinálov, je aj budúci pápež, ktorému už dnes sľubujem svoju bezpodmienečnú úctu a poslušnosť.“ A to robí. Je to Boží muž!

Či som rád pápežom? Nie som ním nerád. Ale páčilo by sa mi, keby som si jedného dňa mohol vyjsť do pizzerie a dať si tam pizzu bez toho aby ma niekto spoznal. To by bolo krásne!

Preložila a spracovala
BARBORA PIKA
(Snímky: CTV)

COMMUNIO MISSIO

Už aj v tlačenej podobe!

V roku 2014 sa uskutočnilo v Žilinskej diecéze Vyhodnotenie pastoračného plánu Katolíckej cirkvi na Slovensku. Aký konkrétny dopad na realitu má pastoračný plán a ako ovplyvnil skutočnosti v živote našich farností a diecéz? Aké sú ukazovatele reality a aká je vízia do budúcnosti v oblasti pastorácie rodín, núdzných a mládeže? Communio Missio sa venuje tiež exhortácii pápeža Františka – „*Evangelii Gaudium*“. Aký je obsah exhortácie, čo je jej prioritou, aké sú súčasné problémy Cirkvi vo svete a k čomu nás exhortácia vyzýva?

www.issuu.com/institutcommunio

MÁTE ZÁUJEM O COMMUNIO MISSIO?

Napište nám a my Vám ho pošleme na dobierku.

Vydavateľ a redakcia

Inštitút Communio, n.o.
Jána Kalinčiaka 1,
010 01 Žilina

ISBN

978-80-971275-3-4

Zakladateľ

Ladislav Lencz

Web: www.icommunio.sk

Email: icommunio@gmail.com

Svätý Otec František odpovedá na otázky mladých ľudí z buenosaireskej faveley

Neprehliadať človeka

Argentínsky kňaz José Maria di Paola, známy ako *otec Pepe* (na obr. vpravo) pôsobí priamo uprostred buenosaireskej faveley. Keď oznámil svojim veriacim, že sa chystá za pápežom, ktorého pozná ešte z jeho pôsobenia na poste arcibiskupa v Buenos Aires, najmä mladí ľudia ho presvedčili, že nech urobí s „*nuestro Papa*“, našim pápežom, rozhovor pre *La Carcova News*, lokálne noviny, ktoré vychádzajú v chudobnej štvrti na periférii Buenos Aires.

Otec Pepe zozbieral otázky od stoviek detí a mladých ľudí, usporiadal ich a napísal na papier. Dúfal, že pápež si otázky zoberie a keď bude mať čas, pošle mu odpovede. Nádej otca Pepeho pramenila z toho, že bývalý buenosaireský arcibiskup Bergoglio ho dobre poznal a podporoval ho, a aj vďaka arcibiskupovi v spolupráci s dobrovoľníkmi vychádza *La Carcova News*.

Dňa 7. marca prijal pápež v Dome sv. Marty otca Pepeho. Ten mu odovzdal papier s otázkami. Na kňazovo veľké prekvapenie však pápež povedal, že nech urobia rozhovor okamžite. Otec Pepe nemal inú možnosť, než vziať svoj mobilný telefón a začať nahrávať. Podstatnú časť rozhovoru uverejňujeme:

Hovoríte veľa o periférii. Často sme vás počuli, ako toto slovo požívate. Na čo pri tom myslíte? Na nás, ľudí z chudobných štvrtí?

Keď hovorím o periférii, tak hovorím o hraniciach. Normálne sa pohybujeme v priestoroch, ktoré nejakým spôsobom kontrolujeme. To je centrum. Čím väčší z centra vychádzame a vzdiaľujeme sa od neho, tým viac skutočností objavujeme, a keď sa od týchto nových skutočností, z týchto periférií, pozrieme späť na centrum, zisťujeme, že skutočnosť je iná. Niečo iné je pozorovať realitu z centra a niečo iné pozerieť sa na ňu z posledného miesta, kam si došiel. Skutočnosť sa vidí lepšie z periférie než zo stredu. Vráťane reality osoby, existenciálnej periférie alebo reality zmýš-

ľania daného človeka. Môžeš mať veľmi štruktúrované myslenie, no keď sa konfrontuješ s niekým, kto nezmýšľal ako ty, musíš nejak hľadať dôvody na upevnenie tvojho zmýšľania. Začne sa debata a periféria zmýšľania toho druhého ťa môže obohatiť.

Poznáte naše problémy. Rozširovanie drog postupuje, nepoľavuje, vstupujú do chudobných štvrtí a útočia na našich mladých ľudí. Kto nás má brániť? A ako sa my môžeme brániť?

To je pravda. Šírenie drog pokračuje a nezastavuje sa. Existujú krajiny, ktoré už sú celkom v otroctve drogy. To, čo ma najväčšmi znepokojuje, je triumfalizmus priekupníkov. Títo ľudia oslavujú víťazstvo, pretože cítia, že ho dosiahli, že triumfujú. Taká je realita. Sú krajiny alebo oblasti, v ktorých sa všetko podriaďuje drogám.

Čo sa týka Argentíny, ešte pred dvadsiatimi piatimi rokmi bola skôr prestupnou stanicou, dnes je z nej drogový konzument, a myslím si, že aj výrobca, aj keď to neviem celkom s istotou.

Čo je tým najdôležitejším, čo máme odovzdať našim deťom?

Príslušnosť. Náležitosť k rodinnému kozubu. Príslušnosť sa odovzdáva láskou, citom, postupne, tým, že ich berieme za ruku, sprevádzame ich, hráme sa s nimi, dávame im v každej chvíli to, čo potrebujú k rastu. Predovšetkým tak, že im poskytujeme priestor na vyjadrenie. Ak sa so svojimi deťmi nehráš, obráť ich o dimenziu nezištnosti. Ak im nedovolíš povedať to, čo cítia, spôso-

bom, ktorým môžu aj diskutovať s tebou a cítiť sa slobodne, nedovoľuješ im rásť. Avšak ešte dôležitejšia je viera. Veľmi ma trápi, keď stretnem dieťa, čo sa nevie prežehnať. Znamená to, že tomu malému človeku nebolo darované to najdôležitejšie, čo mu otec a matka môžu dať: viera.

Vy neustále vidíte nejakú možnosť zmeny, či už v zložitých situáciách ľudí, ktorí sú skúšaní životom, či v sociálnych a medzinárodných situáciách, ktoré sú príčinou utrpenia pre obyvateľstvo. Čo vám dáva tento optimizmus, keď by si človek skôr zúfal?

Všetci sa môžu zmeniť. Aj ľudia veľmi rozháraní, všetci. Poznáam ľudí, ktorí rezignovali, no dnes žijú v manželstve, majú rodinu. Toto nie je optimizmus, je to istota v dvoch veciach. Po prvé: je to človek, ľudská bytosť. Človek je Božím obrazom, a Boh svojím vlastným obrazom nepohrdá, nejakým spôsobom ho vykupuje, stále nachádza spôsob, ako napraviť obraz, ktorý je zastretý. A po druhé: je to sila Ducha Svätého, ktorý prichádza a premieňa svedomie. Nie je to optimizmus, je to viera v ľudskú bytosť, ktorá je dieťaťom Boha, a ten svoje deti neopúšťa. Rád opakujem, že my, Božie deti, zakaždým veci domotáme, dopúšťame sa pochybení, hrešíme, ale keď prosíme Boha o odpustenie, on nám vždy odpustí. Nikdy sa v odpúšťaní neunaví, to my sa unavíme prosiť o odpustenie.

Ako môžeme dôjsť k tomu, aby sme boli istí a vytrvalí vo viere? My pre-

>>>

chádzame výstupmi a pádmi, v niektorých momentoch sme si vedomí Božej prítomnosti, toho, že Boh nás cestou sprevádza, inokedy na to zabúdame. Je vôbec možné usilovať sa o stálosť v oblasti, akou je viera?

Je pravda, sú tu výstupy i pády. Niekedy si uvedomujeme Božiu prítomnosť, inokedy na ňu zabúdame. Biblia hovorí, že pozemský život človeka je boj, zápas. To znamená, že sa s tým človek musí uspokojiť a bojovať. Pripravovať sa na to, aby neklesol, nepoľavil v bdelosti, ale zároveň užívať všetko krásne, čo nám Boh v živote dáva. Treba sa mať na pozore, bez toho, aby sme kapitulovali alebo prepadali pesimizmu.

Ako byť stáli vo viere? Ak jej neodmietaš načúvať, nájdeš ju celkom blízko, vo vnútri svojho srdca. A potom, v niektorý deň sa môže stať aj to, že nepočuješ celkom nič. A napriek tomu tam viera je. Je nutné si zvyknúť na skutočnosť, že viera nie je cit. Niekedy nám Pán dáva milosť, aby sme ju pocítili. Avšak viera je niečo viac, je to môj vzťah k Ježišovi Kristovi. Verím, že on ma spasil. To je tá pravá otázka, ktorú si v súvislosti s vierou máme položiť. Hľadaj v svojom živote chvíle, keď ti bolo zle, keď si sa stratil a nič sa ti nedarilo, a pozoruj, ako ťa Kristus zachránil. A k tomuto sa pevne primkni, pretože tu sú korene tvojej viery. Keď zabúdaš, keď nič necítiš, vtedy sa zachyť tohto, čo tvorí základ tvojej viery. A vždy s evanjeliom v ruke. Nos neustále vo vrecku malé Evanjelium. Maj ho u seba doma. V ňom je Božie slovo a tam sa viera živí. Viera je totiž napokon dar, nie je to psychologický postoj. Keď ti dávajú dar, je na tebe prijať ho, však? Prijmi teda dar evanjelia a čítaj ho. Čítaj ho a načúvaj Božiemu slovu.

Váš život bol intenzívny, bohatý. Aj my by sme chceli žiť život naplnený, intenzívny. Ako dosiahnuť, aby sme nežili zbytočne? A ako sa vlastne človek dozvie, že nežije zbytočne?

Nuž, ja som mnohé prežil neužitočne. Nebol to život taký intenzívny a taký bohatý. Som hriešnik ako ktokoľvek iný, ibaže Pán mi dáva robiť také veci, ktoré sú viditeľné. Koľko ráz predsa existujú ľudia, ktorí konajú dobro, veľa dobra, a nevidieť to. Intenzita nie je priamo úmerná tomu, čo ľudia vidia. Intenzita sa zažíva vo vnútri. A prežívame ju, keď sýtime vieru. Ako? Plodnosťou skutkov, skutkami lásky pre dobro ľudí. Možno najťažším hriechom proti láske je prehliadať človeka. Existuje

José Maria di Paola, známy ako otec Pepe

nejaký človek, ktorý ťa miluje, ale ty ho odmietaš a správaš sa k nemu, ako by si ho nepoznal. On ťa miluje a ty ho odmietaš. Ten, kto nás miluje najviac, je Boh. Odmietať ho je jedným z najhorších hriechov. Svätý Peter sa ho dopustil, zaprel Ježiša Krista... a urobili z neho pápeža! Takže, čo mi zostáva povedať? Nič. Ide sa vpred!

Máte okolo seba ľudí, ktorí s Vami nesúhlasia?

Áno, prirodzene.

Ako sa k nim správate?

Načúvanie ľuďom mi nikdy neuškodilo. Vždy, keď som im načúval, to pre mňa dopadlo dobre. Keď som ich nevypočul, dopadlo to zle. Pretože aj keď máš iný názor, vždy, naozaj vždy ti niečo dajú, alebo ťa postaví do takej situácie, ktorá ťa donúti prehodnotiť tvoje pozície. A to ťa obohacuje. Toto je spôsob, akým sa máme správať k ľuďom, s ktorými nesúhlasíme. Keď sa totiž s niekým neznesiem, prestanem ho zdraviť, zabuchnem mu dvere pred nosom, nedovolím mu hovoriť a nepýtam sa ho na dôvody našej nezhody, celkom zjavne ochudobňujem sám seba. V dialógu a načúvaní sa obohacujeme.

Súčasná móda vedie mladých ľudí k virtuálnym vzťahom, a to aj v našej štvrti. Čo robiť, aby mládež opustila svoj svet fantázie, vrátila sa do reality a k skutočným vzťahom?

Rozlišoval by som svet fantázie a virtuálnych vzťahov. Virtuálne vzťahy niekedy nie sú fantáziou, sú realitou a sú veľmi konkrétne, týkajú sa reálnych a veľmi konkrétnych skutočností. Je však zrejmé, že túžime po nevirtuálnom vzťahu, teda fyzickom a citovom vzťahu, ktorý trvá v čase a v kontakte s ľuďmi. Myslím si, že nebezpečenstvo, čo dnes hrozí, je dané skutočnosťou, že sme schopní hromadiť veľké množstvo

informácií a pohybovať sa v celom rade vecí len virtuálne, a to nás môže zmeniť na mladých ľudí, ktorí sú múzeom. Taký muzeálny mladý človek je veľmi dobre informovaný, ale ako naloží s tým všetkým, čo vie? Plodnosť sa v živote nedosahuje tým, že budeme hromadiť informácie alebo komunikovať čisto virtuálne, ale tým, že budeme konkrétne premieňať náš život. V konečnom dôsledku to znamená milovať.

Nemôžeš milovať človeka, pokiaľ mu nestisneš ruku alebo ho neobjímeš. Ak niekoho miluješ natoľko, že si ho chceš vziať, teda chceš sa mu úplne odovzdať, a pritom ho neobjímeš a nepobožkáš, nejde o pravú lásku. Virtuálna láska neexistuje. Existuje virtuálne vyznanie lásky, ale pravá láska predpokladá fyzický, konkrétny kontakt. Ideme k podstate života a tá je tu. Teda nie muzeálny mladý človek s virtuálnymi informáciami, ale mládež, ktorá cíti a svojimi vlastnými rukami – v tomto spočíva to konkrétne – posúva svoj život vpred.

Rád hovorím o trojakej reči: o jazyku hlavy, srdca a rúk. Medzi týmito tromi jazykmi má byť súlad. V tom zmysle, že premýšľaš nad tým, čo cítiš a čo robíš; cítiš to, nad čím premýšľaš a čo robíš; robíš to, čo cítiš a nad čím premýšľaš. V tom spočíva konkrétnosť. Zostávať len na virtuálnej rovine je ako žiť s hlavou bez tela.

Z televízie počúvame správy, ktoré nás znepokojujú a zarmucujú, že sú fanatici, ktorí vás chcú zabiť. Nemáte strach? Máme vás radi, čo môžeme urobiť?

Pozri, život je v rukách Božích. Povedal som Pánovi: Ty sa o mňa postaraj. Ale ak je tvoja vôľa, aby som zomrel alebo aby mi niečo urobili, prosím ťa o jednu láskavosť: nech ma to nebolí. Pretože som veľký bojko, čo sa týka fyzickej bolesti.

-jk-red-/RV

Pri formácii seminaristov chce biskup Dominique Rey klásť dôraz aj na bioetické otázky

Evanjelizovaní prídu evanjelizovať

Je možné, aby jeden biskup podnietil hnutie, ktoré dokáže úplne zvrátiť európsky morálny alebo kultúrny úpadok? Biskup DOMINIQUE REY dúfa, že presne to urobí so svojím novým formačným domom pre seminaristov zo Severnej a Južnej Ameriky, ktorý chce „znovu evanjelizovať Európu.“

Biskup Mons. Dominique Rey z malej francúzskej diecézy Fréjus-Toulon pred časom povedal počas e-mailového rozhovoru pre *LifeSiteNews*, že jedným z ústredných cieľov Formačného domu Svätého Alberta Hurtada bude vstúpiť kandidátom „veľmi silné základy pre obranu života a rodiny“. Ako ďalej spresnil, „bioetika bude mať osobitné miesto pri formácii našich seminaristov. Zároveň musia mať odvahu hlásať pravdy o ľudskom živote a prirodzenej rodine, aj keby boli tieto pravdy nepohodlné alebo vyvolali neporozumenie u mnohých“.

Prístup francúzskeho biskupa zdôrazňuje tri stránky: „Zbožnú liturgiu, tiež v mimoriadnom ríte, cez zdravé katolícke učenie vernosti Magistériu Cirkvi a, najosobitnejšie, náš vlastný vnútorný život a príklad.“ Dom sa bude snažiť ponúkať „hlbokú misionársku spiritualitu“.

NEZNALOSŤ A ODMIETANIE

Čo sa týka rozsahu úlohy, na ktorú sa nový formačný dom podujíma, biskup je realista. Formačný dom na svojej internetovej stránke uvádza, že Európa v súčasnosti oficiálne pozostáva zo „43 krajín plus 7 ďalších, ktoré môžu byť prirátané, aj keď nie sú výlučne v rámci jej hraníc (Arménsko, Azerbajdžan, Cyprus, Gruzínsko, Kazachstan, Rusko a Turecko). Má rozlohu 10 349 915 kilometrov štvorcových, počet obyvateľov 750 miliónov, priemernú dĺžku života 73 rokov a hovorí sa tu 225 rozličnými jazykmi“.

Dotazník, ktorý rozposlal Vatikán pred jesennou Synodou biskupov do cirkví na celom svete iba potvrdil to, čo mnohí už vedeli: Väčšina Európanov a ďalších zo Západu, ktorí sa považujú za katolíkov, buď nevedia, nestarajú sa, alebo priamo odmietajú cirkevné uče-

nie o sexualite, manželstve a posvätnosti života.

Biskup Rey na margo tejto situácie povedal: „Počas piatich storočí evanjelizovali európski misionári, najmä španielski a portugalskí, ale takisto mnoho francúzskych, Ameriku. Teraz vidíme, že viera v Európe je počas posledných desaťročí v otvorenom úpadku, ale na mnohých miestach v Amerike zostáva silná. Myslím si, že je pravdepodobne čas, aby tí, ktorí boli evanjelizovaní Európou, prišli znovu evanjelizovať tento svetadiel.“

KATOLÍCKA VÍZIA

Citujúc obrovskú popularitu prvého juhoamerického pápeža Františka medzi nekatolíckmi biskup Rey dodal: „Skutočne vidíme potrebu po novej evanjelizácii v Európe a som si istý, že môžeme nájsť vhodných misionárov v Amerike. Takisto vieme, že ako hovorí Pán, ‚nikto nie je prorokom vo svojej vlasti‘, takže možno budú Európania ľahšie načúvať misionárov z ‚konca sveta‘.“

Francúzsky biskup uviedol, že väčšina ostatných biskupov, s ktorými sa rozprával o projekte, mu prejavila podporu a dodali, že absolventi tohto formačného domu budú potrební aj v iných diecézach, ako je tá jeho. „Musíme mať katolícku, všeobecnú víziu cirkvi,“ povedal Mons. Rey.

Keď biskup Rey vysvetľoval dôraz na viac „tradičné“ formy liturgie, povedal, že existuje „nutné“ spojenie medzi nimi a dodržiavaním katolíckeho učenia o živote a rodine. „Tradičná liturgia v svojich textoch vyjadruje veľmi slávnostným spôsobom dôstojnosť a posvätnosť života a rodiny,“ vysvetlil Mons. D. Rey a dodal: „Napríklad v tradičnom obrade krstu nachádzame mnoho požehnaní a exorcizmov pred

vlastnou krstnou formulou (N. ego te baptizo). To veľmi jasne vyjadruje, že každý človek je vyvolený a povoláný, aby nebol ničím menej ako chrámom, kde je všetko predmetom posväcovania a naozaj posvätené, a kde diabol nemá miesto.“ Podobne sa vyjadril aj o sviatosti manželstva: „Veľmi jednoduchým spôsobom sa obrad manželstva koncentruje na prvý a najdôležitejší cieľ tejto sviatosti: prenosu života, ktorý je vždy orientovaný na svätosť. Týmto spôsobom je nádherne vyjadrená nevyhnutná a ústredná úloha budúcej ženy a muža.“

AJ PRE DOMÁCICH

Biskup Dominique Rey povedal, že jeho dom formácie, ktorý bude dopĺňať prácu existujúcich seminárov v diecéze, bude pomáhať kandidátom „ľahšie sa adaptovať realite takmer úplne sekularizovanej spoločnosti, kde ľudia dali Boha mimo centra, a kde bola Cirkev marginalizovaná. Pripraví ich na hlásanie evanjelia v tomto ‚postmodernom‘ prostredí.“

Kňaz z Bratstva sv. Jozefa Ochrancu, čilského rehoľného rádu, ktorý spravuje formačný dom, povedal pre *LifeSiteNews*, že aj keď aktívne nehľadajú kandidátov z Francúzska alebo Európy, nebudú ich odmietať. Dodal, že je tu aj diecézny seminár, založený v roku 1983 počas najhlbšej krízy povolání, ktorý sa „napriek mizivým vyhliadkam“ stal jedným z najdôležitejších seminárov Francúzska „najmä vďaka svojej vernosti Magistériu Cirkvi“. Tento seminár „láka mladých mužov z celej krajiny“.

-red-/LSN
(Snímka: S-F-T)

Pred dvadsiatimi rokmi vyšla encyklika pápeža sv. Jána Pavla II. *Evangelium vitae*

Evanjeli- um života

Pred dvadsiatimi rokmi, dňa 25. marca 1995, na slávnosť Zvestovania Panny Márie, zverejnil pápež sv. Ján Pavol II. encykliku o hodnote a nedotknuteľnosti ľudského života *Evangelium vitae*.

Načasovanie vyjdenia encykliky bolo vysoko aktuálne. Veď vyšla len pol roka po Káhirskej konferencii OSN o populácii a rozvoji, ktorá v záverečnom dokumente navrhla riešiť zníženie populačného prírastku okrem iného aj antikoncepciou a „bezpečným“ potratom. Vyšla v čase, keď sa začala rozbiehať teória rodovej rovnosti, keď sa začínalo nahlas hovoriť o legalizácii eutanázie, keď relativizácia hodnôt naberala na obrátkach...

A do týchto všeobecne „liberalizujúcich“ sa nálad vydáva Ján Pavol II. encykliku, ktorá jednoznačne a jasne pomenováva umelý potrat a eutanáziu vraždou, encykliku, v ktorej sa po prvý raz objaví termín „*kultúra smrti*“.

Prirodzene, odmietavé reakcie nenechali na seba dlho čakať. Politici, lekári, vedci, mimovládne organizácie sa predbiehali v komentovaní encykliky, zväčša však v jej negatívnej kritike volajúcej po jej zamietnutí. Vari najsmutnejšou reakciou bolo priam ľahostajnosťou podfarbené vyhlásenie vtedajšej hovorkyne španielskej vlády Cristiny Alberdiovovej: „*To, čo hovorí encyklika o interrupcii a iných otázkach, sa našťastie netýka Španielska, ktoré nie je krajinou vyznania.*“

ŠTYRI KAPITOLY

Dnes, s odstupom času, je nad slnko jasnejšie, že dôvod vydania encykliky *Evangelium vitae* bol viac ako aktuálny, pretože nové ohrozenie ľudského života v čase jej vydania naberalo na reálnych obrátkach. Ján Pavol II. preto neváhal poukázať na nevyhnutnosť dôslednej ochrany a rešpektovania dôstojnosti a nedotknuteľnosti každého ľudského života, ktorý vtedajší i súčasný

kultúrno-spoločenský vývoj, ba aj samotná medicína a zdravotníctvo, mnohonásobne spochybňuje a ohrozuje.

Ján Pavol II. rozčlenil encykliku do 4 kapitol. Predchádza im krátky úvod, v ktorom pápež predstavuje tému encykliky a vyzýva „*všetkých synov a dcéry Cirkvi*“, ako aj „*všetkých ľudí dobrej vôle*“, aby „*dali svetu nový znak nádeje*“. Encykliku označil za „*ovocie spolupráce biskupov všetkých krajín sveta*“. Vysvetľuje, že v encyklike mu ide o „*jasné a pevné posilnenie hodnôt ľudského života a jeho nedotknuteľnosti*“ a že chce apelovať, „*v mene Boha na každého jednotlivca: váž si, ochraňuj, miluj každý ľudský život a slúž mu*“.

PRVÁ KAPITOLA

V prvej kapitole na príbehu o Kainovi a Ábelovi pápež poukázal na „*ohrozenie ľudského života*“, ktoré sa javí ako „*vojna mocných proti slabým*“. Bratovražedný príbeh akoby bol vzor pre súčasný vývoj ohrozujúci ľudský život a pre vznik akejsi novej „*logiky zla*“. No Boh je Stvoriteľ a nositeľ života, preto kto siahne na život človeka, prehrá sa proti Bohu. Pápež upozorňuje na smutnú skutočnosť rodiačich sa útokov voči nenarodenému a vyhásinajúcemu ľudskému životu, pričom „*vo vedomí verejnosti strácajú charakter zločinu a paradoxným spôsobom získavajú právny charakter*“.

Pápež v tejto kapitole analyzuje spoločenskú situáciu, v ktorej také hodnoty, ako je solidarita a vzájomná ohľaduplnosť ustupujú v prospech myslenia zameraného na profit a výkon. Odsudzuje slobodu, ktorá stavia len na jednotlivcovi, nedávajúc nijaký priestor pre službu bližným. Korene „*kultúry*

smrti“ vidí najmä v „*individualistickom chápaní slobody*“, ktorá sa prejavuje v „*slobode silnejších*“. Takéto chápanie slobody, ktoré vlastné *ja* chápe ako absolútnu autonómiu, v politicko-štátnej oblasti vedie aj k tomu, že neoddiskutovateľné právo na život sa spochybňuje alebo poprie, alebo že problém utrpenia nevyliciteľne chorých a umierajúcich sa vyrieši tak, že sa vytrhne aj s koreňom a smrť sa predčasne privedie v čase, ktorý sa ukáže ako najvhodnejší. Preto, ak sa vytráca zmysel pre Boha, tak aj „*zmysel existencie človeka je ohrozený a zničený*“.

Pápež však aj napriek spoločenskému zmätku objavuje vo svedomí človeka dôvody pre nádej, z ktorej vychádza nová orientácia v službe lásky a života. Nerezignuje, ale ukazuje cestu z krízy. Nabáda k takej slobode, pre ktorú je príznačný rozmer vzťahu.

DRUHÁ KAPITOLA

Druhá kapitola encykliky je biblicko-meditatívnym objasnením kresťanského posolstva o živote. V tejto kapitole jasne cítiť spiritualitu Jána Pavla II.

>>>

Evanjelium života zvestuje Ježiša, ktorý sám „zahrňa všetko, čo ľudská skúsenosť a rozum vraví o hodnote života; prijíma ho, povyšuje a privádza k dokonalosti“. Pretože Boh ako absolútny Pán života stvoril človeka na svoj obraz, je život človeka posvätný. Zo svätosti „rastie jeho nedotknuteľnosť, ktorá je od začiatku vpísaná do srdca človeka a do jeho svedomia“.

Ján Pavol II. prízvukuje, že ľudský život má nadprirodzený charakter a dáva človeku podiel na Božom živote. Iba sám Boh ako Stvoriteľ, pôvodca a cieľ života, má dispozičné práva nad týmto životom. Práve v tajomstve stvorenia skrytý priebeh počatia, narodenia a smrti vyjadruje nedotknuteľnosť ľudského života. Pápež sa týmto vyslovuje proti potratom, eutanázii, samovražde, výskumu na ľudských zárodkoch a proti všetkému, čo človekovi umožňuje rozhodovať o živote druhého. V pozitívnom prikázaní lásky voči blížnemu, ale aj k nepriateľovi, sa prikázaniu *Nezabíjaj!* dostáva povýšenia a dokonalosti. V svetle ukrižovania Krista nám žiari hlbší zmysel života a smrti a naznačuje nám, že „život vtedy dosiahne svoj cieľ, zmysel a plnosť, ak je darovaný“.

TRETIA KAPITOLA

Tretiu kapitolu môžeme označiť za hlavnú časť encykliky. Ján Pavol II. sa v nej zaoberá novými antropologickými pohľadmi na začiatok života a súčasnými bioetickými normami. Potvrďuje učenie Cirkvi, podľa ktorej „*priamo a dobrovoľné zabíjanie človeka je vždy ťažkým morálnym prečinom*“. Pápež úplne jasne a jednoznačne napísal: „*Nikto nemôže pripustiť, aby bola zabitá nevinná ľudská bytosť, či je to embryo alebo plod, dieťa alebo dospelý človek, stariec alebo postihnutý nevyliciteľnou chorobou, či ten, čo sa nachádza v smrteľnom zápase*“.

Priamy potrat označil pápež za „*vždy ťažký morálny prečin*“, pretože je to „*úmyselné usmrtenie nevinného človeka*“. Ján Pavol II. preto používa také jasné slová, lebo svedomie mnohých súčasníkov sa zatemnilo páchaním ťažkých prečinov. Schválenie potratu, a to v myšlienkach, zo zvyku alebo zo zákona, je „*povážlivým znamením veľmi nebezpečnej krízy v morálnom vedomí, ktoré je čím ďalej tým menej schopné rozoznávať medzi dobrom a zlom, dokonca aj vtedy, ak je ohrozené základné právo na život*“. Preto treba podľa pápeža „*veci pomenovať, bez pohodlných kompromisov alebo úsilia potlačiť sebaklamu*“.

Snímka: archív

O probléme umelého potratu hovorí Ján Pavol II. aj v súvislosti s novými metódami reprodukčnej medicíny, teda s výskumom na ľudských zárodkoch alebo ich použitím ako „*zásobárne orgánov a tkanív na transplantáciu*“. Prenatálna diagnostika je eticky akceptovateľná, ak sa využije ako príprava rodičov na prípadné narodenie postihnutého dieťaťa. Používanie tejto metódy však často vedie k tzv. „výberovým“ umelým potratom, ktoré za nijakých okolností nemožno schvaľovať.

Pápež tiež potvrdzuje učenie svojich predchodcov, že „*eutanázia je ťažkým porušením Božích zákonov*“.

V tejto kapitole sa Ján Pavol II. prísťavuje aj pri probléme trestu smrti a zabíjania v sebaobrane: „*Vnúťorná hodnota života a povinnosť poskytovať blížnemu toľko lásky ako sebe, je dôvodom skutočného práva na sebaobranu*“. Čo sa týka trestu smrti, poukazuje pápež na tendenciu Cirkvi zrušiť ho, a pripustiť ho len „*v najťažších prípadoch, keď ináč nie je možná ochrana spoločnosti*“.

S odvolaním sa na ochranu života sa pápež dotýka aj vzťahov medzi štátnym zákonom a mravným zákonom. Neúprosne sa obracia na zodpovedných za legislatívu, umožňujúcu s odvolávaním sa na „*demokratickú vôľu väčšiny*“, vytvárať také právne normy, ktoré umožňujú interrupciu a eutanáziu. Podľa pápeža sú to zločiny, ktoré žiadny ľudský zákon nemôže uznať za prípustné. Na také právo sa podľa neho nemožno nikdy odvolávať a nemožno ním ovplyvňovať verejnú mienku a takisto nemožno o ňom ani hlasovať. Inými slovami, pápež priamo vyzýva všetkých „*ľudí dobrej vôle*“, aby takéto zločinné právo nepodporovali.

ŠTVRTÁ KAPITOLA

Štvrtá kapitola encykliky má nadpis *Za novú kultúru ľudského života* a ide o morálno-pastorálnu časť. Poukazuje na dôsledky, ktoré vyplývajú z celej encykliky. Je to pápežova výzva o pomoc, podporu a sprevádzanie životom cez najrôznejšie zariadenia a inštitúcie.

Ako je pre sv. Jána Pavla II. typické, ako veľký mariánsky ctiteľ sa obracia na Máriu, „*ktorá prijala život v mene všetkých a pre spásu všetkých a je v najtesnejšom osobnom vzťahu k evanjeliu života*“. Tým, že nechala na seba pôsobiť Boží plán a v Ježišovi Kristovi porodila Bohočloveka, zvláštnym spôsobom ukázala ženám ich vlastné poslanie v materstve. Jej životná cesta od Betlehema cez križ na Golgote až po udalosť Veľkej noci potvrdzuje, že „*život stojí vždy v strede veľkého boja medzi dobrom a zlom, svetlom a temnotou*“. Modlitba k Panne Márii završuje celú encykliku.

Sv. Ján Pavol II. v encyklike *Evan gelium vitae* nadväzuje na svoje vyjadrenia k dramatickým výmenám názorov týkajúcich sa kultúry života a smrti. Odhliadnuc od polemík, ktoré pápežova encyklika vyvolala, treba jedným dychom povedať, že *Evan gelium vitae* je pozitívnu výpoveďou o tom, čo sa deje okolo nás.

Po dvadsiatich rokoch sa však, žiaľ, potvrdzuje smutná skutočnosť, ktorú na margo encykliky po jej vydaní vyslovil katolícky publicista Vittorio Messori: „*Počuli sme pravdivý krik, odvážny a šľachetný, ale práve preto aj tragický. Tragický preto, lebo je odkázaný na to, že nebude vyslyšaný*“.

Podľa *Deutsche Tagespost* spracoval
PAVOL PRIKRYL

Deň počatého dieťaťa

Chráňme nevyliahnuté orly. Chráňme aj nenarodené deti! – tak znie pre rok 2015 hlavné motto občianskej kampane 25. marec – Deň počatého dieťaťa, ktorú tradične organizuje občianske združenie Fórum života s partnermi počas marca a apríla.

Cieľ kampane je šíriť úctu k ľudskému životu od momentu počatia, zdvihnúť hlas na obranu tých, ktorí sa ešte sami brániť nemôžu a mobilizovať spoločnosť k podpore a pomoci pre deti a celé rodiny. Tento rok sa kampaň organizuje už po pätnásty raz.

„Na vizuáli, ktorý sa objaví na billboardoch po celom Slovensku, aj na našich propagačných materiáloch, dávame do pozornosti nerovnováhu v postoji spoločnosti voči počatému ľudskému životu a voči chráneným živočíšnym druhom. Napríklad spoločenská hodnota vajca orla skalného je 4610 eur, ak ho niekto úmyselne poškodí či zničí, má vážny problém so zákonom. My sa pýtame, či je život orla vzácnej-

ší ako ľudský, keďže zničenie počatého ľudského života umelým potratom je vnímané omnoho benevolentnejšie. Samozrejme, nie sme proti chráneniu ohrozených živočíšnych druhov, chceme však dosiahnuť to, aby sa obyvatelia Slovenska zamysleli nad hodnotou ľudského života. Skutočne je potrebné si ho vážiť ako to najcennejšie čo má nielen každá konkrétna rodina, ale aj celá spoločnosť,” vysvetľuje Marcela Dobešová, predsedníčka Fóra života.

Kampaň bude sprevádzať množstvo zaujímavých akcií a podujatí. Jedným z kľúčových bude už XVII. ročník medzinárodnej konferencie *Vyber si život*, ktorý sa v kontexte aktuálneho diania v spoločnosti bude niesť v znamení témy *Médiá a ohrozenie ľudskej dôstojnosti*. Konferencia sa uskutoční v dňoch 21.–22. marca v Rajeckých Tepliciach a okrem zaujímavých hostí sa účastníci môžu tešiť aj na odovzdávanie Ceny

Antona Neuwirtha za ochranu života.

V spolupráci s Karmelitánskym nakladateľstvom Fórum života pripravuje už tretí raz **FOTO súťaž** o najzaujímavejšiu fotku kampane. Priaznivci ochrany života si budú môcť kúpiť svoj „vlastný“ billboard s vizuálom Dňa počatého dieťaťa 2015. „Počas minulých ročníkov Dňa počatého dieťaťa táto možnosť vyvolala po celom Slovensku vlnu záujmu a veríme, že tento rok to nebude inak,“ hovorí Martin Gazdík a pozvanie adresuje aj dobrovoľníkom, ktorí budú chcieť pomôcť pri distribúcii propagačných materiálov a rozdávaní stužiek, aby sa ozvali e-mailom na adresu: martin@forumzivota.sk či telefonicky na číslo **0910 842 457**.

Aj tento rok Deň počatého dieťaťa kladie dôraz na konkrétnu pomoc ženám a matkám v núdzi prostredníctvom projektu *Zachráňme životy*, a takisto na poradenstvo v citlivých otázkach týkajúcich sa nečakaného tehotenstva a problémov súvisiacich s touto témou v rámci *Poradne Alexis*, ktorá sa tiež stala samostatnou neziskovou organizáciou a členom platformy Fórum života, ktoré od tohtoročného februárového snemu má už 49 členských organizácií.

Podrobnosti o podujatiach, aktivitách a možnostiach zapojiť sa do kampane 25. marec – Deň počatého dieťaťa priebežne zverejňujeme na stránke projektu www.25marec.sk, na internetovej stránke občianskeho združenia Fórum života www.forumzivota.sk, aj na sociálnych sieťach.

Kampaň je možné podporiť aj finančne na čísle účtu **0422874576/0900**.

ĎAKUJEME!

-r-/FZ

DEŇ POČATÉHO DIEŤAŤA

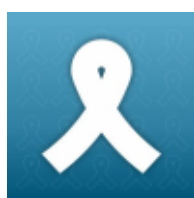
www.25marec.sk

CHRÁŇME NEVYLIAHNUTÉ ORLY

CHRÁŇME AJ NENARODENÉ DETI!

Po potrate

O CAROL EVERETTOVEJ (na obr.) sme písali v čísle 16/2014. Bola majiteľkou dvoch potratových kliník a v štyroch bola riaditeľkou, no napokon sa z nej stala zástankyňa pro-life. Dnes rozpráva aj o svojich skúsenostiach

s reakciami žien po interrupcii.

Kliniky, ktoré Carol Everettová vlastnila, boli ako takmer všetky ostatné potratové kliniky vybavené tzv. „zotavovacími miestnosťami“. V nich mohli ženy po potrate ostať dovtedy, kým nevyprchali účinky anestézie alebo kým sa necítili dostatočne dobre na to, aby odišli.

Carol Everettová hovorí, že ženy po potrate reagovali prevažne dvomi spôsobmi.

PRIZNANIE

„V zotavovacej miestnosti prebiehajú dvojité reakcie. Prvá je: *Zabila som svoje dieťa!*“ hovorí C. Everettová.

Carol priznáva, že už vtedy ju ohromoval tento moment, pretože to bol vlastne úplne prvý moment, keď nešťastná žena svoje dieťa nazvala dieťaťom a prvý raz, čo svoj čin pomenovala vraždou.

„*I keď to znie hrozne, toto je pravdepodobne najzdravšia reakcia. Takáto žena pravdepodobne bude mať silu odtiaľ vyjsť, vyrovnáť sa s tým a snáď sa i uzdraví a bude môcť ísť ďalej,*“ hovorí C. Everettová.

Aj keď tieto ženy podstúpili proces potratu v stave popierania, potom už v tom nemohli naďalej pokračovať. Boli nútené čeliť pravde o tom, čo sa stalo. C. Everettová je presvedčená, že keď tieto ženy čelia realite namiesto jej potlačania, môžu byť na ceste k uzdraveniu.

ÚTEK OD POTRATU

No C. Everettová hovorí aj o druhej skupine žien: „*Je však aj druhá reakcia: Som hladná, držíte ma tu už štyri hodiny, a to ste hovorili, že tu budem len dve; pustite ma odtiaľto preč!*“

Podľa C. Everettovej ženy, ktoré tak-

to reagujú, robia „*presne to, čo som robila ja*“: Utekajú od potratu. Nečelia mu; vybrali si možnosť poprieť ho. „*A to sú práva tie ženy, o ktorých sa píše všetky tie štatistiky o postabortívnom syndróme,*“ upresňuje C. Everettová. Dnes vraj trvá v priemere päť rokov, kým si ženy vôbec priznajú fakt, „*áno, zabili sme naše dieťa*“.

C. Everettová je pri tejto téme voči sebe nekompromisná: „*Aj ja uvažujem o svojom osobnom uzdravovaní, ktoré sa začalo len pred rokom. Vyjednávala som s Bohom. Nechcela som o svojom potrate hovoriť. Keď som si to však konečne priznala, päť mesiacov som nemohla prestať plakať, pretože som zabila svoje dieťa. A stále som sa cez to ešte úplne nedostala. Pre všetky tieto ženy je to rovnako ťažké. Som presvedčená, že aj keď možno nie sú zranené fyzicky, každá z nich je zranená potratom.*“

Spomínaná štatistika o tom, koľko ženám trvá, aby si priznali potrat, nemusí byť vždy spoľahlivá. No C. Everettová z vlastnej trpkéj skúsenosti vie, že potlačanie traumy potratu vedie neskôr iba k väčšiemu žiaľu. Ženám, ktoré boli na potrate, hrozí väčšie riziko samovraždy, a to až 6 až 7-krát väčšie ako u dospelých a 10-krát väčšie ako u tínedžerov. Tiež im hrozí väčšie riziko depresii, porúch spánku či hospitalizácií pre psychiatrické choroby. Je preto nutné, aby pro-life skupiny prichádzali k týmto ženám so súcitom, a to bez ohľadu na to, ako sa vyrovnávajú alebo nevyrovnávajú so svojim potratom. A teraz aj pre tieto skupiny organizuje Carol Everettová rôzne semináre a školenia.

-red-/LNS

(Snímka: P-LA)

Bolesť plodu

Existuje veľké množstvo dôkazov o tom, že nenarodené deti cítia bolesť minimálne od 20. týždňa tehotenstva.

Dnes už nebohý chicagský pôrodník Dr. Matthew Bulfin tvrdil, že podľa črt tváre potratených detí môžeme povedať, že „*potratené plody cítia bolesť*“. Opísal prípad 25-ročnej ženy, ktorej bol podaný liek prostaglandín, aby potratila. Svoj plod vypudila uprostred noci. Predtým, než prišla zdravotná sestra, bola svedkom toho, ako „*plod sebou hádzal a mal na tvári príšernú bo-*

lesť“. Dr. Bulfin bol presvedčený že žena „*vedela, že plod trpí*“.

Prostaglandín je hormón, ktorý sa používa na vyvolanie pôrodu u žien podstupujúcich určité typy potratov. V tomto prípade bola žene pravdepodobne podaná dávka prostaglandínu bez injekcie, ktorá by zabila dieťa, prípadne injekcia zlyhala. Tak či onak, dieťa sa narodilo živé a zdá sa, že s extrémnymi bolesťami.

Bolesť dieťaťa bola s najväčšou pravdepodobnosťou spôsobená hrozne násilnými kontrakciami, ktoré boli spôsobené prostaglandínom. Keďže sa pri tomto druhu potratu často rodia deti živé, zvyčajne sa zabíjajú jedom ešte pred podaním prostaglandínu. Injekcia s jedom môže byť pre dieťa bolestivá, ale vzhľadom na to, že dieťa zomrie vo vnútri matky – skryté – ani potratár, ani matka nie sú svedkami utrpenia dieťaťa.

-r-/LAN

Rozporuplný Andy Warhol bol nábožensky založený človek, čo však pred verejnosťou tajil

Dve tváre Andyho

Extravagantný umelec so slovenskými koreňmi ANDY WARHOL bol známy nielen svojimi dielami, ale aj dosť nekonvenčným spôsobom života. Je však takmer neznáme, že umelec bol veriaci človek.

Andy Warhol sa narodil 6. augusta 1928 v americkom Pittsburghu v USA, ako Andrew Warhola. Jeho rodičia rusínskej národnosti a pochádzali z dediny Míková na severovýchodnom Slovensku. V roku 1914 sa vystaňoval do Ameriky Andyho otec, v roku 1921 prišla za ním aj jeho manželka – matka umelca.

Andy sa neskôr stal známou osobnosťou, ktorú si doslova rozmaznávali svetové médiá. Preslávil sa ako americký maliar, grafik, filmový tvorca, manažér skupiny „*elvet Underground*. Bol vedúcou osobnosťou tzv. popartu, amerického umeleckého smeru, ktorý kulminoval v 60. rokoch 20. storočia.

DENNE NA OMŠI

Andy Warhol sa považuje za predstaviteľa vyhrotene sekulárneho chápania umeleckej tvorby, zbavenej akéhokoľvek odkazu na sakrálnu dimenziu existencie.

Až po smrti extravagantného umelca v roku 1987 vyšla na svetlo sveta aj jeho druhá tvár, či skrytá časť osobnosti – Andy bol na prekvapenie mnohých hlboko nábožensky založený!

Ešte počas pobytu v rodnom Pittsburghu sa denne zúčastňoval v Kostole sv. Jána Zlatoústeho byzantskej liturgie. V tomto kostole bol aj pokrstený. Po presťahovaní sa do New Yorku prichá-

dzal Andy denne na sv. omšu do Kostola sv. Vincenta Ferrerského alebo do Kostola sv. Patrika. Podľa svedectva kňaza z Kostola sv. Vincenta Ferrerského umelca nebolo vídať, že by pristupoval k sviatostiam, len si vzať kľákol alebo sadol do lavice. Kňaz si myslí, že Warhol sa aj tak trochu bál, aby ho niekto nespoznal. Ako gréckokatolík sa vraj na latinských omšiach necítil úplne v svojej koži, čo sa malo prejavovať pri opačnom prežehnávaní sa. Andy vtedy znervóznel.

Andy Warhol, ktorého tvorbu oslavovalo aj rebelské ľavicové hnutie západnej Európy *Hnutie '68*, žil v byte vyzdobenom ikonami, veľkým krížom a sochou Vzkrieseného Krista.

Umelec sa tiež venoval charitatívnej činnosti. Na charitu poskytoval nielen značné finančné čiastky, ale osobne obsluhoval bezdomovcov v miestnom charitnom centre.

Hoci Warholove diela pozná celý kultúrny svet, je už menej známe, že Andy urobil takmer 100 variácií na náboženskú tému *Cyklus Poslednej večere*, ktorý nesie datovanie 1986. Jeho sakrálnu umenie je výrazne ovplyvnené východnou kresťanskou tradíciou.

Warholov brat John opísal umelca ako „*naozaj nábožensky založeného, ktorý však nechcel, aby ľudia o tom vedeli, pretože svoju vieru považoval za čisto súkromnú záležitosť*“.

Vďaka tomu, že si túto časť svoho súkromia Warhol priam úzkostlivo strážil, vtedajšie médiá nielenže neobjavili, ale zjavne, a to aj napriek mnohým rozhovorom, ani objaviť nechceli.

STRETNUTIE S PÁPEŽOM

V poslednom čase vyšla na svetlo ešte jedna skutočnosť. Je ňou zápis v Andyho denníku z roku 1980. V tom čase sa Andy zdržiaval v Neapole ako hosť galeristu Lucia Amelia, ktorého Andy Warhol opakovane žiadal, aby mu vybavil stretnutie s pápežom Jánom Pavlom II. K stretnutiu došlo 2. apríla 1980, keď sa umelec stretol s poľským pápežom na Námestí sv. Petra počas stredajšej generálnej audiencie. Andy si do denníka poznamenal, že mu pápež stlačil ruku oboma dlaniami, čo Andy vnímal ako požehnanie. Z fotografie prebleskuje ich vzájomná sympatia.

Vo februári 2011 francúzsky kultúrny Inštitút sv. Ľudovíta zorganizoval v Ríme prednášku na tému *Andy Warhol – náboženský umelec?*. Francúzsky kunsthistorik Alain Cuffea vtedy poukázal na to, že vzhľadom na to, čo v súčasnosti vieme o tomto slávnom americkom umelcovi slovenského pôvodu, sa dá dôjsť k záveru, že zrejme trpel poruchou rozdvojenej osobnosti. Dokázal sa totiž prezentovať ako nezúčastnený a voči všetkému a všetkým ako indiferentný egocentrik, spokojný sám so sebou, ale zďaleka to nebola celá jeho osobnosť. „*Nezostáva nám nič, len sa pýtať – ktorý z oných dvoch Andy Warholov bol väčšmi autentický?*“ pýtal sa francúzsky znalec postmoderného umenia.

Isté je to, že svetské médiá si vybrali a obľúbili len toho prvého – extravagantného, a pritom úplne ponechali bez akéhokoľvek záujmu tvorbu posledných rokov Warholovho života, v ktorej sa umelec odklonil od oslavovania konzumného životného štýlu a hľadal cestu späť k výrazovým formám onoho transcendentného zmyslu života, ktorý nikdy neprestal hľadať.

Spracovala BARBORA PIKA
(Snímka: net)

Andy Warhol: z *Cyklu Posledná večera*

Oficiálnou vatikánskou portrétiskou ostatných pápežov je ruská pravoslávna maliarka

Maliarka pápežov

Volajú ju Michalangelo 21. storočia. Je výhradnou autorkou všetkých oficiálnych portrétov ostatných hláv Katolíckej cirkvi. Pochádza z Ruska a je pravoslávna. NATALIA CARKOVA.

rí skromne Natalia. Objednávky prichádzali jedna za druhou, pretože vážené talianske rodiny si zvyčajne nechcú v svojich palácoch zavesiť na stenu nejaký moderný experiment, na ktorom ich členov nemožno spoznať.

Prešlo niekoľko rokov, počas ktorých sa Natalia pohybovala v ctených a vážených aristokratických kruhoch. Záujem o portréty prejavili aj štátnici, neskôr biskupi i kardináli. Až prišiel jubilejný rok 2000...

SV. JÁN PAVOL II.

Hoci stál sv. Ján Pavol II. na čele Katolíckej cirkvi už 22 rokov, stále nemal svoj formálny portrét. Bolo síce veľa portrétov s poľským pápežom, ale ani jeden na takej úrovni, aby mohol byť uznaný za oficiálny. „Mňa to tiež zarazilo, ale portrét, ktorý by po kvalitatívnej stránke vyhovoval, sa za tie dlhé roky jednoducho nenašiel,“ potvrdzuje Natalia.

A vtedy, v predvečer roku 2000, prišla ponuka z Vatikánu, aby namaľovala portrét Svätého Otca. Po dokončení diela mohla Natalia osobne predviesť obraz na súkromnej audiencii. Umelkyňa pre *L'Osservatore Romano* povedala, že si na tú chvíľu spomína, akoby sa to stalo len včera: „Pápež bol už vtedy slabý, ale s paličkou ešte stál na nohách. Prehovoril na mňa po rusky: „Ty si Ruska? Nech žije ruské umenie!“ A pobúchal paličkou, ako to robieval, keď mal radostnú náladu.“

Pápeža Jána Pavla II. zaujalo, ako ho Natalia zobrazila. Svätý Otec sa opiera o biskupskú berlu, v ktorej sa odzrkadľuje obraz Madony s dieťaťom. „Myšlienka bola taká, že Bohorodička vždy stojí pred pápežom. Nevidno ju priamo, ale je tam jej odraz v berle na úrovni srdca,“ opisuje obraz Natalia. Pápeža tento moment dojal, lebo veril, že Madona mu počas atentátu na Svätopeterskom námestí, zachránila život. „Pápež sa od prekvapenia až mykol,“ ticho dodáva Natalia. Podľa nej však jej prístup k zobrazeniu bola iba intuícia: „Umelec je niekedy ako posol medzi nebom a zemou.“

Po chvíli Svätý Otec povedal, že sa mu obraz páči, že je expresívny. „Poradil mi, aby som pokračovala v rovnakom duchu,“ s úsmevom končí Natalia svoju spomienku na prvú osobnú audienciu.

SPASIBO

Prvý Nataliin portrét pápeža sv. Jána Pavla II. však nebol posledný. Za života poľského pápeža urobila ešte jeden jeho veľký portrét a dva malé, ktoré pápež dokonca aj vlastnoručne podpísal. Tretí veľký portrét už nevidel. „Dokončila som ho až po jeho skone. Objednal si ho jeho osobný tajomník Stanisław kardinál Dziwisz a venoval ho rímskemu kostolu Santa Maria del Popolo,“ hovorí Natalia.

K obrazu, na ktorom Natalia zachytila Jána Pavla II. na zasadaní Synody biskupov, sa viažu dve zaujímavé príhody. „Jej zvečnením ma v roku 2001 poverili ako prvú maliarku vôbec. Na snemovaní biskupov z celého sveta mi vyčlenili miesto a ja som si tam každý deň sadla a robila si náčrty. Problematické bolo najmä zachytenie perspektívy, lebo tá sála má pomerne zložitý pôdorys, nie štvorhranný. Výsledný ob-“

» »

Ján Pavol II. - 2002

História už bude navždy radiť sympatickú Rusku k menám ako Michalangelo, Raffael, da Cortona, Velázquez, Bernini... Všetko to boli oficiálni portrétisti pápežov.

Na rozdiel od slávnych predchodcov je Natalia Carkova prvá žena vôbec, ktorá má tu česť tvoriť oficiálne portréty Kristových námestníkov, navyše nie je katolíčka, ale pravoslávna.

Je to nezvyčajné? Možno. Ale ako hovorí vždy usmiata Natalia, aj „môj príbeh je trocha nezvyčajný“.

PORTRÉTY ARISTOKRATOV

Narodila sa v roku 1967 v Moskve. Už ako päťročná začala chodiť do výtvarného krúžku. V desiatich rokoch už Nataliu považovali za nádejné talent, a tak čoskoro vstupuje do prestížnej výtvarnej školy v Moskve – do Inštitútu výtvarných umení Vasilija Ivanovičova Surikova. Tu pokračuje v učení sa rôznych maliarskych techník, ktorú absolvovala s vyznamenaním v roku 1985. Neskôr ju ako jedinú ženu prijali do prestížnej Akadémie výtvarných umení, kde sa zdokonaľuje pod vedením slávneho majstra Il'ju Sergejeviča Glazunova.

V roku 1994 odchádza do Ríma. „Pôvodne som sem prišla iba na tri mesiace. Ale Rím spravil všetko, aby ma už nepustil preč,“ s úsmevom si spomína Natalia. Očarila ju atmosféra Ríma, cítila, že jej miesto je práve vo Večnom meste.

Keďže v Taliansku v aristokratických kruhoch prežíva silná tradícia dať si namaľovať portrét, niekoľko rokov namaľovala talianskych aristokratov. „Môj klasický štýl im asi vyhovoval,“ hovo-

raz je vlastne súborom miniatúrnych portrétikov," opisuje Natalia genézu diela. „Obraz bol ešte mokrý, keď som ho predviedla Jánovi Pavlovi II. On ho požehnal a pri tom pohybe mu z ruky vypadla palička. Podala som mu ju a on mi po rusky povedal: „Spasibo!“,“ opisuje Natalia dojemnú chvíľu.

Druhá príhoda je úsmevná. Kardinál Jan Pieter Schotte, ktorý bol generálny sekretár synody, dal z obrazu urobiť pohľadnice a účastníkom ich rozposielal s dokreslenou šípkou a textom: „To si ty.“

S dotknutím v hlase si Natalia spomína na vznik jej posledných kresieb poľského pápeža: „Zavolali ma k jeho smrteľnému lôžku. Robila som tam náčrty. U nás v Rusku existuje tradícia, že veľkým osobnostiam po skone vezmú posmrtnú masku a nakreslia ich na smrteľnej posteli. Spravila som štyri kresby. Bolo to psychicky veľmi ťažké. Keď vystavili pápežovo mŕtve telo, ľudia stále prichádzali, vzlykali a nariekali. A ja som tam sedela a kreslila. A potom sa udiala tá záhadná vec..." Na chvíľu Natalia zmĺkne, a potom ticho dodá: „Na hotové posmrtné kresby som napísala Ján Pavol II. a dátum. Keď som to ukázala osobnému sekretárovi Stanislawovi Dziwiszovi, povedal: „Pozri, aké zvláštne – je to, akoby to napísal Svätý Otec. To je jeho rukopis.“

Natalia dodnes nevie, ako sa to mohlo stať. Iba dodáva: „Akoby mi pápež viedol ruku.“

BENEDIKT XVI.

Keďže po smrti Jána Pavla II. Nataliai opäť pozvali do Vatikánu, aby namalovala portrét nového pápeža, stala sa oficiálnou maliarkou aj Benedikta XVI. Poznala sa s ním ešte z čias, keď bol kardinál. Hovorí však, že táto známosť jej priveľmi neuľahčila portrétovanie. „Benedikt XVI. je neobyčajne silná osobnosť s obrovskou zodpovednosťou a vierou. Na prvý pohľad to môže znieť čudne, ale práve táto zodpovednosť a viera ho podľa mňa doviedli k takému silnému bezprecedentnému kroku, akým bola jeho abdikácia. Bol to čin hodný pápeža nášho veku, pontifika tretieho tisícročia.“

Na portréte Benedikta XVI. pracovala rok: „Rozmýšľala som, ako ho namalovať. Aby som pocítila atmosféru, začala som navštevovať audiencie, bohoslužby. V Bazilike svätého Petra som sa naraz modlila a kreslila ho. Urobila som vari milión skíc. A napokon som pochopila, ako to má byť. Hoci Ján Pavol II. na všetkých mojich portrétoch

stojí ako pastier, rozhodla som sa, že Benedikta zobrazím ako veľkého teológa nášho tisícročia, ktorý sedí na tróne.“

Pápež je zobrazený v červenom rúchu, pretože je to „symbol lásky, ktorá je jeho obľúbenou témou“. Nad ním je holubica, symbol Ducha Svätého. Pápež–teológ sedí v kresle Leva XIII.: „Je to zachovaný trón Leva XIII. Mimochodom, je to najobľúbenejší trón Benedikta XVI., čo som sa dozvedela až dodatočne. Vybrala som ho intuitívne, lebo je veľmi bohatý na symbolické prvky. Je tam Duch Svätý aj anjeli. Keď som ho zbadala, hneď som vedela, áno, to je ten trón, na ktorom musí pápež sedieť.“ Na portréte trón oživa, čo je sám osebe silný symbol. Oživa Duch Svätý, vyžaruje z neho svetlo na svet i na pápeža. Pápež má na pleciah prehodený plášť, takzvané mantello. Pod ľavou rukou má spis svojej reči. Pravou rukou mimovoľne odhrňa mantello a odhaľuje anjela, ktorý tiež oživa. „Anjel sa pozerá na svet veselými živými očami. Ten anjel som ja,“ s plačným úsmevom dodáva Natalia. O svojom malom „šibalstve“ sa na súkrom-

nej audiencii u Benedikta XVI., kde predstavila portrét, hanbila zdôveriť...

Portréty pápežov Jána Pavla I. (obraz vznikol v roku 2002), Jána Pavla II. a Benedikta XVI. v súčasnosti zdobia steny Vatikánskych múzeí.

FRANTIŠEK

Abdikáciou Benedikta XVI. sa Nataliaiina kariéra ako oficiálnej portrétistky pápežov neskončila. Stala sa maliarkou aj pápeža Františka. „Pozorne a podrobne som ho študovala. Je to veľmi silný duchovný človek, skutočný fenomén, no pritom jednoduchý. Je veľmi zdvorilý. Z očí a z tváre mu žiari silná spiritualita. A smeje sa extatickým úsmevom,“ opisuje svoje dojmy Natalia Carkova.

Pápeža Františka zobrazila s ovečkou v rukách: „František sa rozhodol hľadať zablúdené ovečky. Navyše, ovečka v jeho rukách vyvoláva nehu a sladkosť, vyvoláva pokoj. A taký je predsa aj František.“

Pápež František sa z obrazu na nás pozerá akoby spýtavým pohľadom, podľa Natalie akoby hovoril: „Som tu pre

>>>

teba. A to je pozitívna správa, posolstvo nádeje.“

Obraz chce odovzdať Františkovi pri príležitosti jeho zvolenia za pápeža.

NIE SÚ TO MODELI!

Je prirodzené, že ľudí zaujíma, ako sa portréty pápeži. „Maľovať portrét pápeža je predovšetkým obrovská zodpovednosť, ale aj veľká radosť z akéhosi dotyku s večnosťou. Dostať takú objednávku sa navyše považuje za najvyššie možné uznanie maliara. Ved' pre pápežov pracovali aj Michelangelo či Raffael!“ hovorí Natalia.

Striktne však odmieta označovať pápežov ako sediace či stojace modeli. „Nie preto o nich nemôžem hovoriť ako o modeloch, lebo by to bolo nielen neúčtívé, ale najmä preto, lebo sa to jednoducho tak nedeje. Oni nechodia sedieť do ateliéru,“ vysvetľuje Natalia. Keď napríklad maľovala Jána Pavla II., bol už na tom zdravotne zle. „Ani som ho nežiadala, aby mi pózoval. To nebolo treba. Samozrejme, že som sa s ním stretávala, aby som prenikla do jeho vnútra, spoznala život, aký vedie, zblízka si pozrela oči, mimiku tváre. Ale potom som už pracovala s náčrtmi, fotografiami a ďalej chodila na súkromné audiencie,“ opisuje Natalia prácu oficiálnej vatikánskej portrétistky. O rôznych detailoch sa musí stále radiť. Pri portréte Jána Pavla II. jej do ateliéru priniesli berlu, odev i pápežský prsteň. Natalia si spomína na milú príhodu s prsteňom poľského pápeža: „Prsteň Jána Pavla II. som dlho študovala, ro-

bila som si náčrty, až kým ma neprišli posúdiť, že sa mám poponáhľať, lebo pápeža čaká oficiálna ceremónia, na ktorej ho musí mať.“

DIPLOMATKA S UMENÍM

Pri stretnutí s Nataliou Carkovou sa od začiatku tlačia na jazyk dve otázky. Slušnosť však bráni položiť ich. Nakoniec nikto nevydrží, a predsa len položí prvú otázku: Prečo práve práca ruskej maliarky vyhovuje vatikánskym nárokom?

Natalia skromne vysvetľuje: „V Taliansku sa tradície školy klasickej maľby vytratili. Od mladých výtvarníkov pedagógovia vyžadujú predovšetkým schopnosť svojského sebauvyjadrenia, to ostatné sa vraj neskôr sami môžu doučiť. V ruskej škole je to naopak. Tam sa začína osvojovaním si klasických základov majstrovstva. A až keď si stu-

dent dôkladne rozvinie techniku, dovoľia mu slobodne vzlietnuť na vlastných krídlach.“

Na druhú otázku človek ešte dlhšie zbiera odvahu. Napokon ju predsa len položí: Neprekáža Vatikánu, že ste pravoslávna?

A Natalia otvorene hovorí: „Nik vo Vatikáne mi nič podobné nikdy ani len nenaznačil. Ani ja v tom nevidím nijaký problém. Katolíkov a ruských pravoslávnych spája to najdôležitejšie – Ježiš Kristus. Pretože som pravoslávna, moje obrazy nie sú o nič lepšie, ani o nič horšie. Naopak, mám za sebou ruskú školu, a to obohacuje. Sama seba vnímam ako malý most medzi katolicizmom a pravosláviom. Som mostík, ktorý obe cirkvi spája umením. Som ako diplomatka s umením.“

Spracovala A. T.

(Snímky: nataliatsarkova.net)

Ženy vo Vatikáne

Počet žien pracujúcich vo Vatikáne v posledných rokoch neustále rastie.

V Governatoráte v posledných desiatich rokoch vzrástol počet žien zo 195 na 371, čo predstavuje takmer dvojnásobok. V relatívnom vyjadrení v roku 2004 tvorili ženy takmer 13% pracovníkov v rámci Vatikánu, v roku 2014 predstavovali viac ako 19%. V roku 2014 pracovalo medzi zamestnancami Rímskej kúrie a pridruženými inštitúciami, akou je napríklad Vatikánsky rozhlas, 391 žien, čo predstavuje vyše 18% zamestnancov.

Podľa personálneho oddelenia 41% žien zamestnaných pri Svätej stolici má vysokoškolské vzdelanie. Pracujú ako vedúce oddelení, archivárky, historičky alebo žurnalistky.

Na vedúcich pozíciách v Rímskej kúrii sú v súčasnej dobe dve ženy, obe sú Talianky, jedna z nich je rehoľná sestra, druhá laička, obe s pracovným zaradením *podsekretár*: Sr. Nicoletta Spezzatová v Kongregácii pre inštitúty zasväteného života a Flaminia Giovanelliová v Pápežskej rade pre spravodlivosť a pokoj.

Ako prvú ženu do pozície na Governatoráte vymenoval bl.

Ilustračná snímka: CTV

Pavol VI. Išlo o Austrálčanku Rosemary Goldie, ktorá bola v období rokov 1967-1976 jednou z dvoch podsekretárov Pápežskej rady pre laikov. V roku 2003 vymenoval Ján Pavol II. sestru z Kongregácie Dcéry Panny Márie Pomocnice kresťanov Enricu Rosannovú do funkcie podsekretárky na Kongregácii pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života.

Počiatky zamestnávania žien vo Vatikáne siahajú presne sto rokov dozadu. Vo februári 1915 prijali za úradníčku v kancelárii starajúcej sa o pápežský nábytok Annu Pezzoliovú. V roku 1929 boli prijaté do pápežských služieb prvé vysokoškolsky vzdelané ženy, ktoré zostavovali zoznam rukopisov vo Vatikánskej knižnici. Viac žien začalo pracovať vo Vatikáne najmä po Druhom vatikánskom koncile (1962-1965). -r-/RV

Fr. Pavol Korba, OFM Cap.: Slovo môže skrášliť svet, ale môže ho, žiaľ, aj ešte väčšmi skaziť

Poézia prinavracia krásu

Jeho poézia je úprimná, v svojich veršoch sa usiluje sprostredkovať pocity, vzťahy, radosti aj strasti života. Nehrá sa na intelektuála, nemá problém hovoriť otvorene o svojich chybách, ale ani podeliť sa o prežívanie krásy. Kapucínsky fráter PAVOL KORBA.

Minulý rok vám vyšla v poradí už piata zbierka, čo svedčí o tom, že to s poéziou myslíte vážne. Čím si vás získali básnické múzy?

Básnické múzy ma očarili svojou hravosťou, určitou skratkou a keď treba, môžu čitateľa podpichnúť, do určitej miery vyčistiť mu žalúdok. Niektorí čitatelia mojej tvorby hovoria, že píšem mrazivú poéziu. Áno, píšem aj mrazivú poéziu.

Svojou poéziou ste sa zaradili do rodiny slovenských básnikov, ktorí zároveň patrili do širokej rodiny nasledovníkov sv. Františka z Assisi. Zdá sa, že františkánska spiritualita je blízka poetickej duši...

Áno, tiež si to myslím. Mne osobne sa najväčšmi páči tvorba Rudolfa Dirlonga. Veľký básnik, veľké problémy... No či ja patrí do ich rodiny, to sám neviem, to nech posúdia čitatelia mojej tvorby. Pravdu povediac, rád by som patrilo do tejto rodiny, ale za to sa treba aj modliť.

Pri čítaní vašej poézie som neraz narazil na deminutíva, zdrobneniny. Používate ich najmä pri opisoch prírody či vo vyznaniach Božiemu majestátu, čo vo mne vyvoláva obraz „prostáčka Božieho“ – sv. Františka z Assisi. Predpokladám, že sa cez deminutíva usilujete sprostredkovať vzťah, ktorý je vlastne nevyloviteľný. Dá sa vysloviť nevysloviteľné?

Zdrobneniny používam rád, ale len keď si myslím, že to má tak byť a že

to má zmysel. Áno, zdrobneniny majú určitú podobnosť zo sv. Františkom a to sa mi páči. V svojej tvorbe sa predovšetkým usilujem sprostredkovať ľudské pocity, vzťahy, radosti aj strasti života. Sám som človek, ktorý je väčšmi sústredený na city. Zo mňa intelektuál nikdy nebude, možno preto som človek nepokojný. Myslím si, že taký ten zdravý nepokoj môže byť hybnou silou pre umenie. Keď je život „pohoda, klídek, tabáček“, človek môže pokojne zlenivieť a prestane byť tvorivý, už nič nehľadá.

A či sa dá vysloviť nevysloviteľné? Úplne to dokáže iba sám Boh, ktorý je, či sa nám to páči, alebo nie, najväčší umelec.

Vaše verše neraz spájajú modlitbu s básňou, ide priam o bremondovské poňatie poézie. Čitateľ chtiac-nechtiac hľadá hranice medzi týmito dvoma sestrami. Ktorá z nich vo vašom diele dopĺňa tú druhú: báseň modlitbu, či modlitba báseň?

Myslím si, že raz je báseň modlitbou a niekedy modlitba básňou.

Básnik každou básňou vstupuje s kožou vlastného vnútra na trh. Vaša poézia je neraz osobná, priznáva sa k nerestiam minulosti či k prítomným zápasom a pádom. Možno tieto verše považovať za akúsi „verejnú spoveď hriešnika“?

Presne tak to má byť. Básnik by mal čitateľom odhaliť svoju spáľňu, a to aj za cenu, že sa popáli. Inak sa totiž mô-

že rýchlo stať, že bude písať o hlúposťoch a môže sa stať povrchný. Svoje osobné témy by som skôr nazval „verejné vyznanie hriešnika“. Spoveď je totiž až priveľmi osobná záležitosť medzi človekom a Bohom, niečo medzi nebom a zemou, je to veľké tajomstvo. Nie všetko sa dá napísať v básni. V jednej zo svojich básni píšem: „*Pozvem vás do spálne, ale nie do postele. Obsadené*“.

Svojou „spoveďou“ ste pre čitateľa zostúpili z „výšin poézie“ do roviny bežného človeka. Po spovedi však prichádza rozhrešenie. Čitateľ vám ho dáva tým, že sa preň stáivate oveľa prítomnejší, ľudskejší, priam vzniká pocit, že vás osobne pozná. Je to čaro (ne)chceného?

Z výšin poézie sa dá zostúpiť pokojne, ale z výšky sa dá aj strepať rovno na zem. Básnik, ale aj akýkoľvek umelec, môže nadobudnúť pocit, že nie je bežný človek – a to je už problém. Pre básnika je čitateľovo rozhrešenie dôležitá záležitosť, pretože čo je básnik bez čitateľov. Je to len človek, ktorý opisuje svoje problémy, city a podobne. Písanie môže byť dobré ako určitá psychohygiena, ktorá môže človeku pomáhať... No ak nikto nečíta básnikovu tvorbu, nemá nijaký ohlas, potom ťažko hovoriť o básnikovi. Poznám to čaro chceného, ale aj krivdu nechceného.

Vo vašej tvorbe sa dost často opakuje motív ženy. *Castis omnia casta*, čís-

>>>

tému je všetko čisté, a tak mi nedá nespýtať sa: Čo pre vás ako kapucínskeho básnika znamená žena?

Zo ženy sála teplo domova, rodinného krbu. Ženy sú krásne, veď ich stvoril „naj“ umelec – Pán Boh. Preto sa ani nečudujem, že žena je pre umelcov múza, inšpirácia... A tak to má byť.

V dnešnej dobe je to však akosi pokrútené – stačí si len spomenúť na nedávne referendum. Pretláčajú sa nám veci na hlavu postavené, idúce proti ľudskej prirodzenosti. Poézia nezmení svet, ale môže pomáhať prinavrátiť krásu, ktorá tak veľmi chýba v dnešnom svete, ktorý hnie na nedostatok lásky, pokory... Žena pre mňa znamená veľa, predovšetkým je nositeľkou života, vonkajšej i vnútornej krásy.

A v neposlednom rade – je to múza.

Pavol Strauss vyhlásil, že „Slovensko je krajina básnikov“. Je však aj krajinou čitateľov poézie?

Pavol Strauss mal veľkú pravdu, naozaj sme krajina básnikov.

Posledné tri roky veľa verejne vystupujem, recitujem a podobne. Najviac v Banskej Bystrici, ale aj po Slovensku, no ja nemám pocit, že by poézia bola v nejakej veľkej mizérii. Minimálne – čo sa týka Banskej Bystrice určite nie, stále sa tu niečo deje, či už v rámci Knižnice Mikuláša Kováča, literárneho klubu *Litera* či literárneho zoskupenia *Generácia Nula*, kde patrí aj ja.

Poézia bola vždy menšinovým žánrom, možno okrem básnikov prvej ligy sa toho veľa nepredáva. Problém však vidím v inej veci: veľa ľudí píše básne, ale nie každý je básnikom. A na druhej strane – niektorí majú talent, píšú však vulgárne. Asi je to moderné... Nemám nič proti veršom, kde je určitý nádech erotiky, no nie pornografia, vulgárnosti a podobne.

Súčasná doba je poznačená rozvratom hodnôt, dokonca hodnotová flexibilita sa začína stávať bežnou normou. A tak sa vás ako básnika pýtam spolu s Milanom Rúfusom, ktorý v básni *Ludstvo – dnes, v tejto chvíli* kladie otázku: „Vie? Tuší aspoň, čo sa to s ním deje?“

Nie som nijaký odborník na dnešnú dobu, len si myslím, že za rozvratom hodnôt vidím ako hlavný dôvod odvrátenie sa od Boha, nechť byť viazaný zásadnými pravidlami morálneho života... Byť zúrivo slobodný je dnes móda, za všetko sa však platí. Sú ľudia, ktorí tušia, čo sa deje zo svetom, ale veľa ľudí to nevie. Majster Milan Rúfus to ve-

del, bol to mudrc, pán básnik. Ja to ešte neviem, som v strednom veku a priveľmi sa ešte zaoberám sám sebou...

S povedaným má súvis ďalšia Rúfusova otázka v už citovanej básni: „Dá sa tu ešte čosi so slovom?“ Ak chceme – čo môže a čo zmôže poézia v súčasnom svete?

Ako som už spomínal, slovo môže skrášliť svet, povedať vo veršoch pravdu o Bohu, ktorý miluje človeka. Na druhej strane, žiaľbohu, môže slovo svet ešte väčšmi skaziť. Ale nakoniec aj tak zvíťazí dobro a krása spasí svet.

*Za rozhovor ďakuje PAVOL PRIKRYL
(Snímky: archív P. K.)*

Fr. PAVOL KORBA, OFM Cap., (*1971 v Bardejove) v roku 1997 vstúpil do Rádu menších bratov kapucínov. Už ako päťnásťročný napísal svoj prvý text – country pieseň. Vydal zbierky *Tanec o dušu* (2009), *Medonosná sestra* (2010), *Mrazivý karneval* (2011), *Výber* (2013), *Zberateľ pocitov* (2014). Je členom literárneho zoskupenia básnikov *Generácia Nula*.

Aplikácia, ktorá zmení BUDÚCNOSŤ našich detí!

Využite jednoduchú a prehľadnú aplikáciu **PRE BUDÚCNOSŤ**, vďaka ktorej získate podrobný prehľad o vašich výdavkoch na dieťa. Dokážme štátu, že náklady na deti sú omnoho vyššie, než príspevky, ktoré nám dáva.

ANDROID - voľne dostupná aplikácia
PRE BUDÚCNOSŤ v obchode Google play

PC aplikácia - www.prebuducnost.sk

iPhone aplikácia v AppStore

Nad knihou kapucínskeho básnika Pavla Korbu

Zberateľ pocitov

Keď literárna vedkyňa Marta Germušková v svojej publikácii *Tvorba slovenských duchovne orientovaných spisovateľov* považuje za jednu „z najvýznamnejších formatívnych a humanizujúcich hodnôt sveta“ práve duchovno-kresťanskú literatúru, hovorí tak z duše mnohým ľuďom, ktorí takto profilovanú umeleckú tvorbu skutočne čítajú, nezabúdajúc tým na to najpodstatnejšie v živote človeka – na svoju dušu.

Skutočne je potešujúce vidieť a čítať i v 21. storočí, a zvlášť v súčasných dňoch, keď, ako kedysi napísal Emil Boleslav Lukáč, zostavujú antológiu *Pred ohnivým drakom*, opäť „krvavie mapa Európy“, duchovnú poéziu, ktorá poskytuje príjemcovi rozjímanie o entitách, akými sú láska, pravda, krása, dobro, spravodlivosť a zodpovednosť za všetko, čo bolo človeku v živote dané či zverené. Týmto entitami básnici bojujú i proti zlu a nepravosti, proti demoralizácii a bezcitnosti.

K autorom píšucim takúto poéziu nepochybne patrí i kapucín Pavol Korba, ktorý už na slovenskej literárnej scéne nie je žiaden nováčik, čoho dôkazom je *Výber*“ (2013) básní z jeho troch doteraz vydaných zbierok *Tanec o dušu* (2009), *Medonosná sestra* (2010), *Mrazivý karneval* (2011), vychádzajúcich pod hlavičkou kapucínskeho vydavateľstva MINOR, a napokon i najnovšia zbierka, ktorá vyšla v menovanom vydavateľstve na sklonku roka 2014 pod názvom *Zberateľ pocitov*.

Pavol Korba je známy aj ako laureát predovšetkým tých literárnych súťaží, ktorých poslanstvo je úzko späté s duchovno-kresťanskými princípmi v intenciách literárnej tvorby (*Jurinova jeseň* v Čadci, *O Cenu Slovenského učeneho tovarišstva* v Trnave), pričom je i členom literárneho zoskupenia básnikov s názvom *Generácia Nula*, ktoré pôsobí v Banskej Bystrici, vystupujúc na rôznych kultúrnych podujatiach po celom Slovensku.

Aj v svojej najnovšej zbierke *Zberateľ pocitov* pokračuje autor v nastúpenej línii svojho básnického prejavu, ktorý je založený na reflektovaní každodenného vnútorne bytostného i vonkajšieho spoločenského dianie v ľudskej sfére. Je básnikom, ktorý nezabúda na dušu človeka, na jej trápenie, bolesť i na fakt, že je často atakovaná oh-

ňom demoralizácie a bezcitnosti: „*Dnes som bedár, / posteľový lúzer, / priľahla ma striga, / idiotsky šialená, / páchnuca truchlivosťou / morí dušičku moju, / krehko farmaceutickú, / rozbitú na mraky*“ (Na mraky).

91

*V žravom roku 91
na sklonku jesene,
keď mi mrzko vládol
rumový Lucifer,
pozoroval si veci,
čo sa dejú,
krútil hlavou
a vysielal anjelov.
"Toho mi strážte
raz bude náš!"
A stalo sa.*

Taktiež nezabúda na cesty, vedúce do slepej uličky, ktoré forsírujú „*kult tela a zbošťovanie demoralizovaných idolov*“ (Germušková), na konci ktorej je len boľavé volanie „*S.O.S / do neba celého, / som akútny prípad / po citovom kolapse, / polomŕtvy ležím / v bahne sebaľútosti*“ (S.O.S).

Básnikovou inšpiráciou však nie sú len prežitie udalosti vlastného života, ale i problémy a krízy súčasného človeka, ktorý neustále stojí na hranici medzi životom a smrťou, medzi svetskou slávou (úspechom) a pádom na totálne dno spoločenského rebríčka: „*S chuťou spieval: / čože je to päťdesiatka, / keď sa páčia nám / neobkukané, krajšie / ako tá jeho, / čo mal doma. / Spoznal osudovú Ester / a zacítil druhú mladost,*

/ stratu manželky, / domova a rozumu / prekryl sladký románik / s pachutou Hollywoodu. / Keď ho osudová vyžmýkala, / skončila sa jeho mladost' / predajom Nota Bene / v uliciach Bratislavy“ (Kríza stredného veku).

Ako píše Marta Germušková v už menovanej knihe, napriek všetkej neistote, nepokoju, sociálnej disharmónii, novodobému zotročovaniu ľudí, morálnej skazenosti, vzťahovým a rodinným paralýzám, chaosu sveta a dezorientovaným ľuďom v ňom, ktorí žijú „*pod tlakom mediálnych diktátorov a agresívnych propagátorov falošných právd o podstate ľudského života môže človek prostredníctvom hľadania transcendentálnych hodnôt a svojím ukotvením v Bohu budovať nielen oázu pokoja a harmónie pre vlastnú zdevastovanú dušu, ale aj mosty altruizmu, aby svet a vzťahy v ňom neboli len o vypočítavosti a civilizovaných antagonizmoch, ale predovšetkým o regenerácii humánnosti, spravodlivosti, pravdy a dôstojnosti pozemského bytia*“.

Na tomto je postavená i Korbova poetika, vychádzajúca – parafrázujúc báseň Jarná – zo živej jarnej múzy, ktorú jej Boh daroval. Poézia je tak preňho tou, ktorá „*vkročila bez zaklopania, / bosá a dôstojná, / po jabĺčkach voňajúca, / ovešaná sviežimi veršami / uzdravuje srdce moje / na franforce rozbité*“ (Do kolien).

Korbova kritická reflexia problémov súčasného človeka, pretransformovaná do veršov, teda volá po nádeji priviesť človeka do chrámu, v ktorom bude môcť šepkať do nebies: „*daruj nám anjela / s nevinými očami*“ (Spojení).

JÁN GALLIK

Pavol Korba: *Zberateľ pocitov*, MINOR, Bratislava, 2014

Slnko donesie nádej

„Pavol Korba vo veršoch svojou hravou poetikou, hlavnou myšlienkou či básnickým jazykom, blízkym viacerým generáciám čitateľov, dokazuje, že hoci má srdce u Boha, nohami stojí pevne na zemi, reflektujúc každodenné vnútorné bytostné i spoločenské dianie v ľudskej sfére.“

Ján Gállik

Dorotka

Čakám
pokorne, tichučko
v modlitbe úprimná,
kedy už príde
bohabojný šuhaj,
čo skántri
démona samoty.

Boží zázrak

Čarovne sa vlníš
v krehkom vánku
Svätého Ducha,
bosými nohami
hladiš lúku,
vyčáčanú nádheru
stvoriteľa krásy.
V útrobach tela
pôvabného
nosiš život,
malý Boží zázrak.

Temná noc

Cítim bolesť,
je príliš trpká,
asi ako prehra muža.
Som volajúci tieň
na bohapustej sahare,
čakám, možno spíš
v belasej diaľke,
kde je všetko fajn.

Rebelský úlet

My sme to tak vážne chceli
byť mladí, drzí, byť veselí,
kašľať na všetkých a na všetko,
veď Boh bol pre nás starý dedko,
čo z oblakov sa díval,
ospalo zíval,
sladko sníval,
možno aj kríval,
až raz sa ukázal
a my sme padli na zadok.

Nádej

Je tu magická polnoc,
mesiac spustil svoju šou
spievajúc temný chorál
zvoláva upírov, démonov,
bosorky ukrutné
na duše hypersenzitívne,
čo sa úpenlivo modlia,
nech je už šťastné ráno,
keď slnko donesie nádej.

Inkvizítorka

Keď zabudnem na teba,
spásonosný Boh,
vo svojej hriešnosti
otvorím zadné dverka
a hneď bojovne zaútočí
čarodejnica divoká,
urobí krátky proces
a na hranici
skazeného človečenstva
rýchlo ma upáli
chtivým pohľadom.

Nero

Nero dnešných čias,
muž milión
z Hornej Dolnej,
samozvaný diktátor,
čo nežnosť prepil v šenku
„U bláznivého grobiana“.
Jeho krehká polovička,
chodiaca neuróza,
obeť zlej voľby,
leží pod krížom
hľadájúc holé prežitie,
ruženec a hypnotiká,
zbrane, aby nezabila,
keď sú v noci manévry
s diabolským: „Ty suka.“

Guru

Už nie si môj
spoločník do života,
nebezpečný Guru,
liehový démon,
tvoje alkokoplány,
rumové deštrukcie,
dialógy so smrťou
už nikdy viac.
Pochop to a vypadni!

Hodiny

Biologické hodiny
bijú do teba,
ukrutánsky otravujú,
dotieravo dobiedzajú,
rýchlo rýchlo,
vädneš hrdá žena
a princ niekde drichme
opojený sprostosťami.

Krízová

Keď sa ohnivé leto
naplno rozšantí,
kráčaš ulicou
na porazenie zvodná.
Tvoje úsporné šaty
dokazujú, že kríza zúri,
až sa chlapom krútia
hlavy.

Špecialista

Slzy uzdravujú,
prečistia dušu,
úsmev lieči,
vyvetrá hlavu,
túto apatičku
a maródku,
pri ktorej
sa nenudím,
mi predpísal
večný špecialista
na nevšedný život.

Bratislavský rodák F. F. Rómer bol vedcom uznávaným vo všetkých európskych štátoch

Polyhistor 19. storočia

Pred sto rokmi sa narodil významný všestranný vedec, archeológ, historik i prírodovedec, univerzitný profesor, kultúrny pracovník, benediktín a neskôr cirkevný hodnosťár FLORIÁN FRANTIŠEK SERAFÍN RÓMER.

Florián František Rómer sa narodil v nemeckej rodine obuvníka 12. apríla 1815 na Zámočníckej ulici v Bratislave. Jeho pôvodné priezvisko bolo Rammer.

Aby sa naučil po slovensky, absolvoval gymnaziálne štúdiá v Trenčíne, a aby sa naučil i po maďarsky, tak aj v Bratislave a v Tate.

V roku 1830 vstúpil v kláštore v Bakonybéle do Rehole svätého Benedikta a prijal rehoľné meno Serafín.

Filozofiu študoval v Rábe (Győr), teológiu na Panonskom vrchu (Pannónhalma) a v Bakonybéle. Dosiahol dva doktoráty – z filozofie (PhDr.) a z posvätnéj teológie (ThDr.). Kňazské svätenie prijal 26. júla 1838.

REVOLUCIONÁR I AKADEMIK

Od roku 1839 vyučoval v rehoľnom gymnáziu v Rábe latinčinu a neskôr aj prírodopis, chémiu, astronómiu a poľnohospodárstvo. Od roku 1845 vyučoval v Bratislave.

Bol prívržencom reformného hnutia maďarskej strednej šľachty, a preto sa v hodnosti poručíka – neskôr ho povýšili na kapitána – zúčastnil revolúcie v rokoch 1848 a 1849. Po porážke ho zatkli a odsúdili na osemročné väzenie v okovách. Na základe amnestie ho však v roku 1854 prepustili.

Po týchto udalostiach sa opäť vrátil k učeniu. Vyučoval v Pešti a od roku 1857 znova v Rábe. Tamajší sídelný biskup János Simor mu umožnil, aby prednášal archeológiu v rábskom diecéznom seminári.

V roku 1860 sa stal dopisujúcim členom Uhorskej akadémie vied. V roku

1862 odišiel do Pešti, kde sa stal archivárom Uhorskej akadémie vied. Ešte v tom istom roku však prijal miesto riaditeľa Hlavného katolíckeho gymnázia v Pešti.

V roku 1868 sa stal univerzitným profesorom a súčasne bol aj kustód Uhorského národného múzea. Archeológiu prednášal na akadémiách v Bratislave a v Pešti.

Za riadneho člena akadémie ho prijali v roku 1871.

V roku 1874 vystúpil z rehole a následne stal sa členom biskupského konzistória v Banskej Bystrici. Udelili mu titul rimavsko-janovského opáta. Od roku 1877 bol kanonikom sídelnej kapituly vo Veľkom Varadíne (dnes Oradea). Vo Veľkom Varadíne napokon 8. marca 1889 zomrel.

ARCHEOLÓG

Rómer bol vedcom uznávaným vo všetkých európskych štátoch. Jeho vedecký záber bol široký. Pracoval v paleografii, ale aj v umenovede, venoval sa prírodným vedám, paleontológii, bol vynikajúci pedagóg, ale predovšetkým bol excelentný archeológ, dokonca sa stal zakladateľom vedeckej archeológie v Uhorsku.

Toto prvenstvo by malo patriť nášmu Andrejovi Kmet'ovi. Ten však nemal za sebou univerzitu či akadémiu – bol amatérom a spolupracovali s ním zasa amatéri.

Na slovenskom území robil Rómer archeologické výskumy na viacerých miestach. V oblasti Slánskych vrchov opísal veľké a bohaté nálezy obsidiárovej industrie na našom území.

Pri príležitosti Šiesteho zjazdu lekárov a prírodovedcov v Bratislave v roku 1856 Rómer vydal prácu *Pozsony régészeti műemlékei* (Archeologické dedičstvo Bratislavy).

V roku 1867 sa podieľal na organizovaní archeologického a antropológického kongresu v Paríži.

V roku 1868 založil časopis *Archaeologiai értesítő* (Archeologický vestník) a stal sa prvým univerzitným profesorom archeológie v Uhorsku. Bol

aj spoluzakladateľ Uhorskej historickej spoločnosti. V tom istom roku sa aj podieľal na zakladaní múzea v Bratislave. Je to dnešné Múzeum mesta Bratislava.

MUZEOLÓG

Rómer bol známy aj ako veľmi dobrý kresliar a rytec.

Počas svojho pôsobenia na akadémii v Bratislave preskúmal jaskyňu Tmavá skala pri Plaveckom Svätom Mikuláši. Našiel v nej zle zachované kosti a zuby jaskynného medveďa (*Ursus spelaeus*). Navštívil a opísal aj iné jaskyne na Slovensku.

Pri svojich cestách po slovenskom území sa zaujímal o dejiny starých zvonov, dokonca mienil napísať samostatnú prácu o zvonolejárstve na Slovensku.

V petržalskom parku založil botanicú záhradu. V roku 1872 bol jedným zo zakladateľov muzeálnej spoločnosti a múzea v Košiciach. Ako rimavsko-janovský opát sa postaral o rekonštrukciu zborového opátskeho Kostola sv.

Jána Krstiteľa v Rimavských Janovciach. No ešte pred týmito prácami vytvoril jeho kresbu (na obr.).

Jeho dielo o starých nástenných maľbách v Uhorsku – *Régi falképek Magyarországon* (Staré ikony v Uhorsku) z roku 1874 – je prvou uhorskou monografiou archeológie.

V roku 1876 zorganizoval v Uhorsku Ôsmy svetový kongres antropológov a bol jeho generálnym tajomníkom.

V roku 1873 ho vyznamenali rytierskym krížom Radu železnej koruny Tretej triedy.

V roku 1891 po ňom v Bratislave pomenovali Zámočnícku ulicu, kde sa bol narodil. Jeho busta je na nádvorí starej radnice v Bratislave, kde sídli mestské múzeum. Jeho meno nesie aj jedna budapeštianska ulica.

LUBOMÍR V. PRIKRYL
(Snímky: archív autora)

Odišiel don Rudolf Blatnický

V pondelok 9. marca 2015 si Pán povolal do večnosti vo veku 87 rokov života a 67 rokov zasväteného života v saleziánskej rodine profesora dona Rudolfa Blatnického, stálieho diakona.

Don Rudolf Blatnický SDB, diacon, profesor dogmatickej teológie a redaktor zomrel v Ríme vo veku 87 rokov. Vyše dvadsať rokov redaktorsky spolupracoval pri vydávaní kníh v Slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme, ako profesor pôsobil aj na teologickej fakulte Pápežskej saleziánskej univerzity.

Don R. Blatnický sa narodil 6. 1. 1928 v Trnave, kde aj získal základné vzdelanie. Tu aj aktívne navštevoval saleziánske oratórium na Kopánke, kde pod vplyvom vynikajúceho farára dona Jána Hlubíka objavil v sebe kňazské povolanie. Po úspešnej maturite na gymnáziu v Trnave roku 1946 vstúpil do Saleziánskej spoločnosti. Prvé rehoľné sľuby zložil 5. 10. 1947. Pedagogickú prax vykonával v Saleziánskom pedagogickom študentáte v rodnej Trnave a neskôr v Hodoch pri Galante.

Rozpustenie reholí v apríli 1950 ho zastihlo v komunite v Bratislave na Trnávke. Z Podolíňa sa mu podarilo ujsť a po dobrodružnom prechode viacerých hraníc sa dostal do Turína v Taliansku. Tam ho predstavení poslali na osobitný prípravný kurz filozofie (1950-51), aby mohol byť prijatý na teologické štúdiá. Po dvoch rokoch štúdií prerušil a venoval sa pedagogickej praxi v Litovskom ma-

lom seminári v Ríme. V roku 1960 pokračoval v teológii a 1. januára 1962 ho turínsky arcibiskup kardinál M. Fossati vysvätil za diakona. Napriek tomu, že veľmi úspešne absolvoval teologické štúdium a získal doktorát (ThDr.), rozhodol sa ostať trvalým diakonom.

Po založení Slovensko-talianskeho gymnázia pri Slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme prešiel do tohto nábožensko-kultúrneho strediska, kde vyše dvadsať rokov spolupracoval tak v pedagogicko-výchovnej činnosti, ako aj pri vydávaní kníh a časopisov. Okrem toho bol pozvaný aj ako výpomocný profesor na teologickú fakultu Pápežskej saleziánskej univerzity, kde prednášal dogmatickú teológiu.

Dlhé roky spolupracoval aj s redakciou rozhlasovej stanice *Voice of America*.

Od roku 1996 po ťažkom úraze sa jeho pracovná schopnosť značne znížila. Žil na odpočinku v jednej z rímskych saleziánskych komunít.

Prof. Blatnický vyvinul bohatú literárno-vedeckú činnosť v spolupráci na základoch teologických, biblických a liturgických príručkách až po najnovší *Katechizmus Katolíckej cirkvi* (1998), ako aj vlastnými vedeckými a publicistickými príspevkami v rozličných časopisoch. Ešte v roku 1998 zredigoval zborník vedec-

kých statí, ktorým si Pápežská saleziánska univerzita v Ríme uctila životné jubileum prof. Jozefa M. Heribana.

Pohrebnej svätej omši v kaplnke Pápežského slovenského kolégia sv. Cyrila a Metoda 14. marca predsedal kardinál Jozef Tomko za prítomnosti provinciála slovenských saleziánov dona Jozefa Ižolda, SDB, bývalého provinciála dona Štefana Turanského, SDB, a početných kňazov, rehoľníkov, rehoľných sestier a laikov žijúcich v Ríme. Okrem rozlúčkového príhovoru v mene saleziánskej provincie sa so zosnulým v mene generácie rovesníkov rozlúčil don Alojz Ondrejka, SDB, z Bardejova, a v mene odchovancov gymnázia Slovenského ústavu svätého Cyrila a Metoda v Ríme Michal Kaňa.

Telesné pozostatky zosnulého Rudolfa Blatnického boli uložené v saleziánskej hrobke na rímskom cintoríne Campo Verano.

-r-

**Objednajte si
dvojtyždenník o náboženstve a kultúre**

**Celý ročník
si môžete objednať
kedykoľvek v priebehu roka.
Neprídete tak nielen o jednotlivé čísla, ale ani o prílohy.**

**Ročné predplatné je 10 eur,
polročné 6 eur.**

**Do správy pre prijímateľa kvôli identifikácii platby
uved'te
priezvisko a adresu**

**Dvojtyždenník o náboženstve
a kultúre**

Vydáva Rada pre vedu, vzdelanie
a kultúru KBS

Adresa redakcie: Dvojkrížna 4,
821 06 Bratislava
ISSN 1339-3634

Vychádza dvojtyždenne v pdf podobe.
Cirkevný cenzor: ThLic. Zdeno Pupík, PhD

Šéfredaktor: Mgr. Pavol Prikrýl
tel. +421 915 793 811,
e-mail: vox@prikrýl.sk,
prikrýl62@gmail.com

Predplatné si je možné objednať
e-mailom alebo telefonicky:
vox@prikrýl.sk
+421 915 793 811

Číslo bankového konta:
SK20 0200 000000 7516949112